

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Kathedralskole

i Aaret 1881.

Viborg.

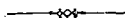
F. V. Backhausens Bog- & Stentrykkeri.

1881.

INDHOLD.

I.	Prøver med afsluttende Gyldighed	Side 1.
II.	Disciplene	— 11.
III.	Arbejdets Ordning	— 18.
IV.	Aarets Arbejde (med de anordnede Fordringer til Optagelsesprøven m. v.)	— 22.
V.	Understøttelsesmidler (med Angivelse af Skolepenge m. v.)	— 41.
VI.	Samlinger	— 49.
VII.	Regnskabsvæsen	— 81.
VIII.	Bygninger og Løsere (med Maalene paa Skolestuerne m. v.)	— 82.
IX.	Ministerielle Meddelelser	— 87.

I. Prøver med afsluttende Gyldighed.

Under 20. Maj f. A. meddelte Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Rektoratet et Skema over den skriftlige Del af Afgangsprøven for studerende Disciple, 4. Klasses Aarsprøve og Afgangsprøven for Realdisciple. Senere modtoges et Skema over de af Undervisningsinspektionen kontrollerede Examener ved Jyllands lærde Skoler og Realskoler, hvoraf det saas, af Inspektionens Medlem Prof. Dr. E. Holm selv vilde medvirke ved Bedømmelsen af Prøven for 6. Klasse i dansk Stil, Græsk, Historie og Tysk og for 4. Klasse i Latin og Tysk, medens Docent Dr. Sundby vilde komme til at gjøre det for 6. Klasse i Fransk og Engelsk, Overlærer Iversen fra Horsens for 6. Klasse i Oldnordisk og Latin, og Docent Dr. Zeuthen for 6. Klasse i Naturlære og for 4. Klasse i Mathematik.

a. Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning.

Der indstillede sig følgende 4 Disciple af Skolens 6. Klasse:

1. Jens Christian **Christensen**, Søn af afd. Husmand Jens Christensen, Stiffader Husmand Christen Nielsen, i Rind, Middelsom Hrd., Viborg Amt, optagen i Skolens 1. Kl., stud. Afdeling, d. 15. Avgust 1875, fyldt 19 Aar d. 25. Decbr. 1879;
2. Børge Nicolai Peter **Fogh**, Søn af Amtsforvalter i Holstebro Adolph Thorvald Aurelius Fogh, opt. i 3. Kl.'s stud. Afdeling d. 30. Avg. 1876, fyldt 18 Aar d. 17. Juni f. A.;
3. Hans Carl Adam Julius **Gierding**, Søn af Løjtnant, Assistent ved Jærnvejskontoret i Aarhus Ove Jacob Fritz Gierding (Fosterfader Kæmner Reimer i Viborg), opt. i (gl) 1. Fælleskl. d. 23. Avg. 1870, fyldt 19 Aar d. 18. Maj f. A.;
4. Poul **Poulsen**, Søn af Skolelærer i Skjoldborg, Thisted Amt, Lars Bjørndal Poulsen, efter i Sommeren 1877 ved Thisted Realskole at have bestaaet Realafgangsprøven af højere Grad med i alt 75, i de 5 Fag 37 Points og efter i Sommeren 1878 ved Aarhus Kathedralskole i latinsk Stil at have opnaaet Karakteren tg+, optagen i Skolens 5. Kl. d. 15. Avg. 1878, fyldt 18 Aar d. 13. Nvbr. 1879;
5. og en Privatist Carl Linderstrøm **Lang**, født d. 22. December 1858, som i Sommeren 1878 havde bestaaet Skolelærerprøven med „Udmærket duelig“ og Aaret efter ved Randers lærde Skole den ved Bekjendtgjørelse af 26. September 1872 anordnede Prøve i 2 levende Sprog (Tysk og Fransk) med 2 mg+ samt i latinsk Stil med mg :- og nu i Overensstemmelse med Bekjendtgjørelsen af 13. Maj 1850 var indmeldt til Afgangsprøven af Ovr. Dr. phil. Bang.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare

i Dansk over et bekjendt Stof:

Den store Folkevandrings Betydning for Europa;

og som fri Opgave:

Arbejdets Velsignelse;

i Latin til Oversættelse paa Dansk:

Hispania inter Africam et Galliam posita oceani freto et Pyrenaeis montibus clauditur. Sicut minor utraque terra, ita utraque fertilior. Nam neque ut Africa violento sole torretur, neque ut Gallia adsiduis ventis fatigatur, sed media inter utramque hinc temperato calore, inde felicibus et tempestivis imbribus in omnia frugum genera fecunda est, adeo ut non ipsis tantum incolis, verum etiam Italiae urbiq̄ue Romanae cunctarum rerum abundantiam suppeditet. Hinc enim non frumenti tantum magna copia est, verum et vini, mellis oleique et equorum veloces greges; nec summae tantum terrae laudanda bona, verum et absconditorum metallorum divitiae. Cursus amnium non rapidi, ut noceant, sed lenes; satis quoque piscosi sunt, plerique etiam divites auro. Uno tantum Pyrenaei montis dorso adhaeret Galliae, reliquis partibus undique in orbem mari cingitur; forma terrae prope quadrata. Salubritas caeli per omnem Hispaniam aequalis, quia aër nullapaludum gravi nebula inficitur. Huc accedunt et marinae aerae adsidui flatus, quibus, omnem provinciam penetrantibus, praecipua hominibus sanitas redditur. Corpora hominum ad laborem, animi ad mortem parati; dura omnibus est parsimonia, et bellum quam otium malunt. Nullo in festos dies epularum apparatu utuntur; aqua calida lavari post secundum Punicum bellum a Romanis didicere. In tanta saeculorum serie nullus illis dux magnus praeter Viriatum fuit, qui annos decem Romanos varia victoria fatigavit. Quem ipsum non iudicio populi electum, sed declinandorum periculorum peritum secuti sunt. Cujus ea virtus continentiaque fuit,

ut, quum consulares exercitus frequenter vicerit, tantis rebus gestis non armorum, non vestis cultum, non denique victum mutaverit, sed in eo habitu, quo primum bellare coepit, perseveraverit, ut quisvis gregarius miles ipso imperatore opulentior videretur.

og i Fransk til Oversættelse paa Fransk:

Da Storfyrst Konstantin i et Brev af den 14. Januar 1822 havde bønfaaldet Kejser Alexander den første om at overføre hans Ret til Ruslands Trone til den, som fulgte umiddelbart efter ham, skrev Alexander følgende Svar paa dette Brev:

Meget kjære Broder!

Jeg har nylig læst Deres Brev med al den Opmærksomhed, det fortjener; jeg har ikke fundet noget deri, som har kunnet overraske mig, da jeg altid har vidst at sætte Pris paa Deres Hjertes ophøjede Følelser; det har givet mig et nyt Bevis paa Deres oprigtige Hengivenhed for Staten og Deres forsynlige Omsorg for Bevarelsen af dens Rolighed.

I Følge Deres Ønsker har jeg meddelt vor meget kjære Moder Deres Brev; hun har læst det gjennemtrængt af de samme Følelser som jeg, og anerkjender med Taknemlighed de ædle Bevæggrunde, som have ledet Dem.

Efter disse af Dem fremsatte Bevæggrunde staar der for os to kun tilbage at lade Dem al Frihed til at følge Deres urokkelige Beslutninger og at bede den almægtige at lade saa rene Følelser frembringe de mest tilfredsstillende Resultater.

Jeg er for bestandig Deres meget hengivne Broder
Alexander.

Datum og Aarstal skrives helt ud med Bogstaver. Overføre til, transférésur. Sætte Pris paa, apprécier. Hengivenhed, attachement. Fremsætte, alléguer. Urokkelig, inaltérable. Hengiven, affectionné.

Udfaldet ses af den tilføjede Oversigt A, hvor de to Tal, der for N. 1—3's Vedkommende findes indskudte efter Navnene, angive de Tal Points, hver især af dem ved 4.Kl.'s Aarsprøve, N. 1 og 2 i 1878

og N. 3 i 1877, har opnaaet i samtlige Fag (det højeste Tal) og i de 5 afsluttede Fag. For N. 4's Vedkommende og for Privatistens findes de tilsvarende Oplysninger om Forudsætninger fra Fortiden meddelte ovenfor under deres Navne.

**b. Afgangsprøve af højere Grad for Realdisciple
samt Aarsprøve for den studerende Afdeling
af 4. Klasse.**

De 7 Disciple, der sad i Klassen, var alle studerende i sproglig-historisk Retning. Desuden havde der meldt sig en Privatist, som blot ønskede at underkaste sig den ved Bekjendtgjørelse af 28. Marts 1876 anordnede Prøve i latinsk Stil, nemlig:

Axel Lütken **Ulrich**, Søn af Vejinspektør Theodor Rasmus Vilhelm Ulrich i Viborg, født d. 25. Juni 1858, tidligere Discipel i Skolen, som nu var forberedt .og indmeldt til Prøven af Overlærer Dr. Bang.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til Prøven vare

i Dansk:

De forskellige Jordbelters vigtigste Ejendommeligheder;

i Geometri:

1. Til en Cirkel er der trukket to hinanden skærende Tangenter. At angive og bevise, igjennem hvilke mærkelige Punkter, hørende til Cirklen og deri liggende rette Linier, Tangentvinklens Halveringslinie gaar.

Naar Tangentvinklen er n° , hvor store blive da de fire Buer, hvori Cirklen deles ved Berøringspunkterne og Skæringspunkterne med Halveringslinien?

2. Naar Længderne af Stykkerne af to Tangenter til

samme Cirkel fra deres Skæringspunkt til Berøringspunkterne ere 1 Fod og deres mellemliggende Vinkel 60° , hvor stort bliver da Cirkelns Areal og Arealet af den imellem Cirklen og Tangenterne liggende Figur?

Der forlanges 3 rigtige Decimaler.

3. En Trekant konstrueres af to Vinkler og den indskrevne Cirkels Radius.

i Arithmetik:

1. En Blystang har Form af en Cylinder, hvis Højde er $h=5,675''$ og Grundflades Radius $r=1,36''$. Hvor mange Kugler kan der støbes af denne Stang, naar de skulle passe til et Bøsseløb, hvis indvendige Omkreds er $1,75''$? Cylinderens Kubikindhold er $=\pi r^2 h$, Kuglens $=\frac{4}{3}\pi R^3$.

2. At finde y og x af Ligningerne

$$y^2 + x = 45$$

$$y^4 - x = 45.$$

3. Find Summen af Ledene i de følgende Rækker med uendelig mange Led:

$$A = 1 + \frac{2}{3} + \frac{4}{9} + \frac{8}{27} + \dots,$$

$$B = 1 - \frac{2}{3} + \frac{4}{9} - \frac{8}{27} + \dots$$

Bevis, at Summen af et lige Antal ($2n$) af de første Led i Rækken A altid er 5 Gange saa stor som Summen af de tilsvarende Led i B.

og i Latin til Oversættelse paa Latin.

Efter at Cyrus havde undertvunget en stor Del af Asien, paaførte han Scytherne Krig. Paa den Tid var Tomyris Dronning over dette Folk. Da hun haabede let at kunne overvinde Perserne, forhindrede hun ikke Cyrus fra at gaa over Grænserne og trænge ind i hendes Rige. Men hun blev snart rammet af en stor Ulykke. Da det nemlig blev forkyndt hende, at Cyrus havde forladt den Lejr, han nylig havde slaaet, sendte hun sin Søn, der kun var atten Aar gammel, for at forfølge Perserne. Imidlertid havde Cyrus efterladt i Lejren en stor Mængde Vin og meget andet, som var nødvendigt til Gjæstebud. Glemmende alle Farer heug av Dronningens Søn sig med sine Barbarer til Vinens

og Gjæstebudets Glæder, saa at Cyrus, da han var vendt tilbage til Lejren med sin Hær, let kunde dræbe de berusede Scyther og Dronningens Søn. Men opfyldt baade af Smerte og Vrede hævnede Tomyris sig snart i et stort Slag, hvor Cyrus blev dræbt, og man fortæller, at hun, da Cyrus's Hoved blev bragt hende, kastede det i et Kar, der var fuldt af Blod, og sagde: Mæt Dig med Blod, som Du altid har været begjærlig efter.

Trænger ind i, ingredior. Rammer, affligo. Gjæstebud, epulæ. Hengive, dare. Beruset, ebrius. Bringer, apporto. Mætter, satio (I. Konj.)

I Bedømmelsen deltog, foruden det tilstedeværende Medlem af Undervisningsinspektionen og den fra denne sendte Meddomsmand samt Skolens Lærere, for Naturhistoriens Vedkommende Justitssekretær ved Viborg Landsøverret Morville.

Prøvens Udfald ses af den tilføjede Oversigt B.

c. Latinprøve for Formacevter

er ikke bleven afholdt ved Skolen, siden Beretningen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift.

Tillæg.

- a. Halvaarsprøven holdtes i Aar saaledes, at de skriftlige Prøver alle udførtes før Juleferien og omfattede alle vedkommende Fag, og de mundtlige Prøver holdtes til forskjellige Tider i Januar Maaned og den første Halvdel af Februar, efter Rektoratets Bestemmelse i Latin og Historie med samtlige Klasser og i Engelsk med Realafdelingerne og efter vedkommende Faglærers Ønske i Naturlære med 6. og i Mathematik med 4. Kl. I Regning, Mathematik og Naturlære

B. Aarsprøve for 4. Klasse 1880.

	Retning.	Dansk Stil.	Tysk.	Fransk.	Latin. mandt. og skriftl.	Historie.	Geograph.	Naturhist.	Arithmetik.	Geometri.	Græsk.	Udfald.	Points	
													fast	i afsatte Fag
Bang. Jac. P.	Std. sprgl.- hist.	mg+	mg+	ug	ug÷	ug÷	ug÷	ug÷	ug	ug÷	ug÷	Best.	84	38
Esmann. Viggo . . .	Std. sprgl.- hist.	g÷	mg+	mg	mg	ug÷	mg÷	ug÷	mg÷	g+	mg÷	Best.	72	33
Hvam. Christian .	Std. sprgl.- hist.	mg÷	mg	ug	ug÷	mg+	ug	ug	mg÷	mg÷	ug÷	Best.	80	36
Nielsen. Jens	Std. sprgl.- hist.	g	mg	mg+	g	mg+	ug÷	mg	ug	ug	mg÷	Best.	74	38
Schmidt. Poul	Std. sprgl.- hist.	mg	mg	ug÷	mg	mg	mg÷	mg+	tg+	g	mg	Best.	71	28
Sørensen. Søren . .	Std. sprgl.- hist.	g+	g	g	g	mg+	ug÷	mg+	mg÷	g÷	g+	Best.	64	30
Wanning. Poul . . .	Std. sprgl.- hist.	g	mg	g+	g+	mg÷	g	tg+	g÷	g	mg	Best.	58	23
Privatist. Ulrich. Axel	Std. sprgl.- hist.	"	"	"	skr. tg+	"	"	"	"	"	"	Best.	"	"

bedømtes Prøverne af Skolens to Lærere i Faget; ellers deltog Skolens Rektor med vedkommende Faglærer i Bedømmelsen af Prøverne alle Vegne, hvor han ikke selv var Lærer; hvor dette var Tilfældet, nemlig i Latin i 6. Kl. var Ovr. Dr. Bang, i Dansk i 3., 5. og 6. Kl. Adj. Dr. Heise og i Dansk i 1. Kl. Adj. Ramsgaard Meddommere. De ved Prøverne faldne Karakterer blev regnede sammen med Hovedkarakteren ved den første Sammentælling efter Nyaar, saaledes at den herved gjældende Fagkarakter blev udregnet af 3 Karakterer, nemlig den maa nedlige Hovedkarakter, Faglærerens og Meddommerens Karakterer for Prøven.

- b. Optagelsesprøven over de ny Disciple, der var meldte til at indtræde i Skolen ved Skoleaarets Begyndelse, holdtes for en til 5. Klasse indmeldt Discipels Vedkommende saaledes, at han udførte de ham vedkommende skriftlige Prøver og mundtlig blev overhørt sammen med 5. eller 4. Klasse ved dennes Aarsprøve; for de øvrige Vedkommende Onsdagen den 14de Juli, saaledes at de til 1. Klasse indmeldte i hvert Fag overhørtes af denne Klasses Lærer i Faget, medens en anden af Skolens Lærere som Meddommer deltog med ham i Bedømmelsen, og de til 2., 3. eller 4. Klasse indmeldte i hvert Fag prøvedes af den nærmest lavere Klasses Lærer i Faget, som saa ogsaa bedømte Prøven. En af de til 1. Klasse indmeldte Disciple blev ikke optagen.
- c. Offentlig Prøve i Gymnastik for hele Skolen holdtes Fredagen d. 7. Maj saaledes, at Kaptej-

nerne Schultz og Bierager af det i Viborg liggende Fodfolk efter Indbydelse fra Skolen deltog i Bedømmelsen, og i Sang Tirsdagen d. 10. Maj.

- d. Efter Sanginspektørens Bestemmelse fremstilledes hele Skolen for ham i Sang Lørdagen d. 11. Decbr. f. A.

II. Disciplene.

Da Meddelelsen i forrige Aars Indbydelsesskrift sluttedes, d. 25. Maj 1880, talte Skolen 66 Disciple, hvis Fordeling efter Fag og Retning kunde ses af en i Indbydelsesskriftet meddelt Oversigt. Ved Udgangen af Juni Maaned udtraadte af 1. Klasse Jens Jensen-Smith og Albert Hjørdemaal, begge for at tiltræde hver sin Livsvirksomhed, den første foreløbig ved Skriverarbejde paa et Kontor, den anden ved Handelen. Efter overstaaet Afgangsprøve afgik som tidligere meddelt fra 6. Klasse 4 Disciple. Endvidere udtraadte før det ny Skoleaars Begyndelse af 1. Kl. Valdemar Romlund, for at der paa anden Maade kunde sørges for hans videre Undervisning.

Saaledes gik Skolen ind i det ny Skoleaar med 59 af sine gamle Disciple; ved dets Begyndelse optoges i 5. Kl. 1 Discipel, i 4. 2, i 3. 2, i 2. 1 og i 1. Kl. 14 Disciple, saa at Skolen aabnede indeværende Skoleaar med i alt 79 Disciple.

I Aarets Løb er hidtil udtraadte i Oktober Maaned af 3. Kl. Valdemar Wiese, som efter sin Faders Forflyttelse til Aalborg overførtes til den der-værende Kathedralskole; mod Slutningen af Januar Maaned af samme Kl. Rasmus Lind, som var bleven Stationselev ved Jærnvejen; og ved Udgangen af

Marts Maaned af 2. Kl. Vilhelm Worm for at komme i Handelslære og af 1. Kl. Axel Bøggild for at blive særlig undervist til at kunne blive anbragt ved Postvæsenet.

Altsaa tæller Skolen nu, d. 12. Maj 1881, 75 Disciple, hvis Fordeling efter Fag og Retning ses af nedenstaaende Oversigt.

Klasse.	Studerende.			Real-disciple.	I alt.
	spr.-hist.	math.-naturv.	tilsammen.		
6	6	"	6	"	6
5	10	"	10	"	10
4	7	"	7	3	10
3	12	"	12	3	15
2	"	"	13	5	18
1	"	"	11	5	16
	35	"	59	16	75

Ligesom Disciplene i Aarets Løb i de blandede Klasser i de Timer, hele Klassen har været samlet i, har siddet mellem hinanden efter den Hovedkarakter, de havde opnaaet ved den nærmest forudgaaende Sammentælling, uden Hensyn til, om de har været Realdisciple eller studerende, saaledes stilles de ogsaa i efterfølgende Oversigt mellem hinanden men efter Bogstavsrækken, medens for de fire nederste Klassers Vedkommende ved enhver især et let forstaaeligt Mærke angiver hans Retning; ved alle angives Faderens Navn og Stilling, ved de ny optagne, efter Ministeriets Forskrift i Rundskrivelse af 9. Avg. 1871, tillige enhvers Fødselsdag og Fødselsaar.

6. Klasse.

1. Hjørdemaal. Laur. (Kbm. J. P. C. H. i Viborg).
2. Langhoff. Benedikt H. (Sognp. J. F. B. L. for Højbjerg og Elsborg Sogne i Lysgaard Hrd., Viborg Amt).
3. Møller. Thomas Christian (Prprtr. J. C. M. paa Vejbjerggaard i Humlum Sogn ved Struer).
4. Rosenørn. Carl Gustav (Herredsfgd. A. R. i Varde).
5. Skibsted. Henr. Vldmr. (Landsoverretsassessor Henr. Vald. S. i Viborg).
6. Wolf. Carl P. E. (Amtsforvalter E. P. V. W. i Viborg).

5. Klasse.

1. Bang. Jac. P. (Ovrlr. ved Kthdrslskl., Dr. phil. J. P. B).
2. Esmann. Aage (Prkrtr. G. T. E. i Viborg).
3. Esmann. Viggo, Broder til foran nævnte.
4. Hvam. Christian J. (afd. Gaardmand J. N. H. i Levring, Lysgaard Hrd., Viborg Amt).
5. Kjær. Aage E. (afd. prakt. Læge H. V. K. i Viborg).
6. Kjærgaard. Anders, født d. 29. Juli 1861, Søn af Gaardmand Jens Peter Kjærgaard i Skinnerup, Thisted Amt.
7. Nielsen. Jens (Husejer Peder N. i Holstebro).
8. Schmidt. Poul C. (Justitiarius J. L. S. i Viborg).
9. Sørensen. Søren (Prprtr. V. Chr. S. paa Kornum Vestergaard, Kornum Sogn, Sleth Hrd., Aalborg Amt).
10. Wanning. Poul G. (Kapt. P. P. W. ved Fodfolket i Viborg).

4. Klasse.

1. Bruun. Johannes J. (Fabrikejer B. B. paa Bruunshaab, Asmild Sogn, Nørlyng Hrd., Viborg Amt); — *Rl.*
2. Gnudtzmann. Albert Theodor (Provst, Sognepr. for Wammen m. fl. Sogne i Nørlyng Herred, Viborg Stift L. P. G.); — *sprgl.-hist.*
3. Hansen. Andreas, født d. 23. April 1861, Søn af Gaardmand Hans Jørgen Poulsen i Gulev, Houlbjerg Herred, Viborg Amt; — *sprgl.-hist.*
4. Rasmussen. Rasmus Vestergaard, født den 26. Novbr. 1862, Søn af Husmand Christen Rasmussen i Træholt, Højbjerg Sogn, Lysgaard Herred, Viborg Amt; — *sprgl.-hist.*
5. Rønne. Jørgen Chr. F. (Sognep. for Søndbjerg og Odby Sogne i Refs Hrd. i Thy P. F. R.); — *sprgl.-hist.*
6. Skibsted. Nicol., Broder til Nr. 5 i 6. Kl.; — *sprgl.-hist.*
7. Steenstrup. Victor D. G. (Prprtr. J. K. V. S. paa Kvistgaard i Vejrum Sogn, Hjern Hrd., Ringkjøbing Amt); — *Rl.*
8. Worm. Jakob (Kptn. V. J. W. ved Fodfolket i Viborg); — *Rl.*
9. Yde. Anton H. (Skolel. i Hundborg, Hundborg Herred i Thy S. M. Y.); — *sprgl.-hist.*
10. Ørbech. Aug. L. (Bogholder E. V. Ø. i Viborg); — *sprgl.-hist.*

3. Klasse.

1. Andersen. Henry M. S. (Speditør M. P. A. i Viborg); — *Rl.*

2. Christensen. Erik J. (Gaardm. J. C. i Hindberg, Levring Sogn, Lysgaard Hrd., Viborg Amt); — *sprgl.-hist.*
3. van Deurs. C. S. (afd. Landstingsskrtr. J. C. J. Fr. Sch. v. D.); — *sprgl.-hist.*
4. Graakiær. Andreas Nielsen, født den 10. Februar 1865, Søn af Murer Kristen Nielsen i Holstebro; — *sprgl.-hist.*
5. Hoff. Mart. Ludv. (Landinspektør, Godsforvalter G. L. F. H. i Viborg); — *sprgl.-hist.*
6. Isager. Christen (Stiffader Gaardm. J. P. R. Overby i Hinge, Lysgaard Hrd., Viborg Amt); — *sprgl.-hist.*
7. Jensen. Jens (Brænderibestyrer E. T. J. i Viborg); — *sprgl.-hist.*
8. Jensen. Peder Christian, født d. 9. Avgust 1864, Søn af Gaardmand Jens Christian Jensen i Linbjerg, Hanbjerg Sogn, Hjerm Herred, Ringkjøbing Amt); — *sprgl.-hist.*
9. Lassen. J. Alexander (afd. Kbmd. H. C. C. L. i Viborg); — *sprgl.-hist.*
10. Munk. Sør. Ank. (Skolel. i Sinding, Hids Hrd., Viborg Amt Kr. M.); — *sprgl.-hist.*
11. Møller. Aksel J. B. Sognep. for Sejling og Sinding Sogne i Lysgaard Hrd., Viborg Amt Fr. B. M.); — *sprgl.-hist.*
12. Preisler. Arne J. (afd. Kbmd. J. P. i Viborg); — *Rl.*
13. Stockholm. Carl L. (Kbmd. N. S. i Viborg); — *sprgl.-hist.*
14. Walther. Justus H. M. (Kptn. O. C. D. W. ved Fodfolket i Viborg); — *Rl.*
15. Wolf. Edvard, Broder til Nr. 6 i 6. Kl. — *sprgl.-hist.*

2. Klasse.

1. Andersen. Carl J., Broder til Nr. 1 i 3. Kl.; — *Rl.*
2. Bang. H. P. C. Christian, Broder til Nr. 1 i 5. Kl. — *stud.*
3. Barner. J. P. Frdr. (Konditor P. K. M. v. B. i Viborg); — *Rl.*
4. Barner. Martinus J., Broder til foran nævnte; — *stud.*
5. Blichfeldt. Vilh. (Expeditionssekr. ved Kreditforening. i Viborg, Hard. Fr. B.); — *stud.*
6. Boas. Johan E. (Proptr. V. B. paa Baadsgaard i Højslev Sogn, Fjends Hrd., Viborg Stift); — *stud.*
7. Bruun. S. Andreas B. (Landvæskom. Etatsr. G. F. S. B. paa Asmild Kloster i Nørlyng Hrd., Viborg Amt); — *stud.*
8. Christensen. Ad. Vilhelm (Kbmd. Th. Chr. i Viborg); — *stud.*
9. Christensen. Christen, født d. 27. Avg. 1866, Søn af Boelsmand Christen Jensen i Sevel, Ginding Herred, Ringkjøbing Amt; — *stud.*
10. Faber. Carl G. G. (Herredsfoged C. G. G. F. i Viborg); — *stud.*
11. Hjort. Carl Emil (afd. Herredsfuldm. A. M. B. Chr. H. i Viborg); — *stud.*
12. Jensen. Johan L. (Kbmd. Chr. J. i Viborg) — *Rl.*
13. Koch. Tøger R. T. (Sognepr. for Dragstrup m. fl. Sogne i Nørre Hrd. paa Mors C. B. K.); — *stud.*
14. Preisler. Bruno Fr. Chr. (Kbmd. G. D. P. i Viborg); — *Rl.*
15. Schøning. Kai (Oberst O. A. S. i Viborg); — *Rl.*

16. Thomesen. Bertel N. Cl. (afd. Kbmd. A. T. i Viborg); — *stud.*
17. Thomsen. Frederik (Bogholder ved Kreditforeng. i Viborg); — *stud.*
18. Valeur. Hans (afd. Brygger H. S. V. i Aalborg, Ejer til Nørre-Vosborg); — *stud.*

I. Klasse.

1. Bie. Viggo (Brygger, Agent H. J. B. i Hobro); — *stud.*
2. Bierring. Erik Elmenhoff, født d. 20. November 1867, Søn af afd. Prokurator Henrik Bierring i Randers; — *Rl.*
3. Brostrøm. Axel Rasmus, født d. 14. Juli 1869, Søn af Handelsgartner Carl Jacob Brostrøm i Viborg; — *stud.*
4. Carstensen. Theodor, født d. 7. November 1868, Søn af afd. Branddirektør i Blokhús Hans Lillelund Carstensen, hvis Enke bor i Viborg; — *stud.*
5. Fasting. Lauritz, født den 20. Avgust 1868, Søn af Overretsprokurator Jens Martin Fasting i Viborg; — *Rl.*
6. Gad. Svend G. (Ovrlg. ved Sindssygeanst. i Viborg C. A. G.); — *Rl.*
7. Heise. Carl Gustav Dichmann, født den 21. April 1869, Søn af Adjunkt ved Cathedral-skolen, Dr. phil. Carl Arnold Leopold Heise i Viborg; — *stud.*
8. Hoff. Villiam Johannes, født d. 9. April 1868, Broder til Nr. 4 i 3. Kl.; — *stud.*
9. Holst. Hans Olaf, født den 7. Oktober 1868, Søn af Fabrikant Frederik Helmuth Sophus Holst i Viborg; — *stud.*

10. Meyer. Georg Theodor Michael, født den 10. April 1868, Søn af Proprietær Theodor Georg Meyer paa Ny-Skivehus ved Skive; — *Rl.*
11. Møller. Jørgen, født den 6. Juli 1868, Søn af Fuldmægtig paa Birkekontoret i Hammel i Gjern Herred, Skanderborg Amt, Lauritz Euphem Jacob Møller; — *stud.*
12. Nielsen. Peter Petersen, født d. 22. Juni 1867, Søn af Postkontrahent Laust Nielsen i Viborg; — *stud.*
13. Steenstrup. Harald Bøggild, født den 3. Juni 1868, Broder til Nr. 7 i 4. Klasse; — *stud.*
14. Thomsen. Thomas Ingvard, født den 20. Maj 1868, Søn af Kjøbmand Anders Thomsen i Løvskaal, Skjern Sogn, Middelsom Herred, Viborg Amt; — *Rl.*
15. Thranum. Carl Dige, født d. 31. Oktober 1869, Søn af Kjøbmand Clemen Poulsen Thranum i Viborg; — *stud.*
16. Wohnsen. Peter Daniel, født d. 23. Juni 1868, Søn af Prokurator Peter Daniel Wohnsen i Viborg; — *stud.*

III. Arbejdets Ordning.

Under 20. Juli f. A. godkjendte Ministeriet Rektoratets Forslag til Fag og Timefordeling for indeværende Skoleaar, hvorefter denne blev, som følger:

Rektor Lefolii fik Dansk i 1., 3., 5.
og 6. Kl. samt Latin i 5. og 6. Kl.
med i alt ugentlig . . . . . 18 Timer.

Overlærer Bahnson Religion i alle vedkommende Klasser, Fransk i 1., 2., 3. og 4. Kl. og Tysk i 1. og 2. Kl. . .	24	Timer.
Overlærer Dr. Bang Græsk i 5. og 6. Kl., Latin i 4. Kl. og Fransk i 5. og 6. Kl.	25	—
Adjunkt Fæddersen Naturhist. og Geogr. i alle vedkommende Kl. samt Engelsk i 2. og 3. Kl.	22	Timer.
Adjunkt Ramsgaard Dansk i 2. Kl., Latin i 1. og 3. Kl. og Tysk i 3., 4. og 6. Kl.	24	—
Adjunkt Dr. Heise Historie i alle Kl. samt Dansk i 4 og Græsk i 3. Kl. . .	26	—
Adjunkt Petersen Naturlære i 5. og 6. Kl. Matematik i 2. og 4. Kl. og Gymnastik med hele Skolen	31	—
Adjunkt Møller Matematik i 1. og 3. Kl., Naturlære i 3. og 4. Kl. og Skrivning og Tegning i alle vedkommende Kl.	24	—
Adjunkt Giersing Latin i 2. Kl., Græsk i 4. Kl., Oldnordisk i 5. og 6. Kl. og Engelsk i 1., 4., 5. og 6. Kl.	25	—
og Timelærer, Organist Amberg Sang med hele Skolen	4	—

---

hvorefter Læretimerne blev i alt 223

Og i Overensstemmelse med denne Fordeling er Undervisningen ført hele Skoleaaret igjennem, alene med Undtagelse af, at Organist Amberg under 6. December f. A. tilmeldte Rektoratet, at han ønskede at fratræde sin Stilling ved Skolen, hvorefter Ministeriet under 21. Januar d. A. meddelte,

	1		2		3		4		5	6	I alt Lærer- timer.					
	st.	Rl.	st.	Rl.	sprgl.	Rl.	sprgl.	Rl.								
Dansk	3		3		3	1	2	1	2		15					
Oldnordisk	"	"	7	"	7	"	8	"	2	1	3					
Latin	"	"	"	"	5	"	5	"	1	8	37					
Græsk	"	"	"	"	5	"	5	"	5	6	21					
Tysk	2	1	2	1	2	1	2	1	(2)	(2)	14					
Fransk	3		3		2		2		3	3	16					
Engelsk	"	3	"	4	"	3	"	3	2	2	17					
Religion	2		2		2		"	"	1	1	8					
Historie	2		2		2		2	3	3	4	18					
Geografi	2		2		3		2			"	15					
Naturhistorie	2		2				2			"						
Mathemathik	6		6		4	2	5	2		"	25					
Naturlære	"		"		"	2	"	2	3	"	10					
Skrivning	2		1		"	1	"	1		"	3					
Frihaandstegning	"	2	"	2	"	2	"	2		"	5					
Sang	2		2		2		2		2	2	4					
Gymnastik	4		4		4		4		4		12					
	6.	30.	6.	7.	29.	7.	12.	24.	12.	15.	21.	15.	20.	16.	20.	223.

at Kantor ved Viborg Domkirke J. Mess fra d. 1. Februar antoges som Sanglærer ved Skolen. I Organist Amberg har Skolen mistet en Lærer, der i 25 Aar havde besørget Undervisningen i sit Fag med Dygtighed, Smag og Iver.

Hvor stort et Tal Timer der har været tillagt hvert Fag i hver Klasse, ses af foranstaaende Oversigt.

I Tysk er der i 5. Klasse ikke blevet forlangt Undervisning af nogen Discipel. I Engelsk og Oldnordisk i 6. Kl. har Læreren, som har begge Fag, haft Frihed til at benytte de dem tillagte 3 Timer efter hvert Fags Behov. Det samme har været Tilfældet med Geografi og Naturhistorie i 3. Kl.

I Skrivning, Frihaandstegning, Sang og Gymnastik har enten til Dels eller i alle Fagets Timer flere Klasser eller Klasseafdelinger haft Undervisning sammen.

Ved Undervisningen i Gymnastik og Svømning har Læreren haft Hjælp af den militære Gymnastiklærer, Sergent ved 6. Btl. Honoré, som altsaa har haft 12 Timer ugentlig, og ved Øvelserne i Riffel-skydning af Sergent Hennings, som i Regnskabsaaret 1880—81 i alt har haft 45 Timer, begge mod en Godtgjørelse af fuld Extratimebetaling.

I Henhold til Ministeriets i forrige Aars Indbydelsesskrift meddelte Skrivelse af 28. Maj f. A. er der fra Begyndelsen af indeværende Skoleaar her ved Skolen bleven givet samlet Formiddagsundervisning fra Kl. 8 til 2.

IV. Aarets Arbejde.

(Beretningen sluttet d. 21. Maj 1881).

I Henhold til Loven af 1. April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark giver Viborg Kathedralskole for studerende Disciple i de fire nederste Klasser Undervisning i begge Retninger, saa vel den sproglig-historiske som den mathematisk-naturvidenskabelige, men i de to øverste kun i sproglig-historisk Retning. Efter samme Lovs § 3 er Undervisningen beregnet paa, „at et fuldstændigt Skolekursus gennemgaaes i en Alder fra det fyldte 12. Aar til det fyldte 18. Aar. Optagelsen i Skolens nederste Klasse kan dog ske med det fyldte 11. Aar. Ingen kan optages i en højere Alder, end at det fuldstændige Skolekursus kan være tilbagelagt med det fyldte 20. Aar. Undtagelse fra disse Regler kan Skolens Rektor bevilge.“ Og i en under 9. Avg. s. A. fra Ministeriet til Rektoraterne udsendt Rundskrivelse hedder det: „Skolernes Rektorer ville selv erkjende Nødvendigheden af at bruge den dem ved Lovens § 3 givne Bemyndigelse til at dispensere fra Aldersbestemmelserne om Disciplenes Optagelse i Skolen med Varsomhed.“ Efter samme Lovs § 5 i Forbindelse med Ministeriets Bestemmelse i en under 9. Avg. 1871 udsendt Bekjendtgjørelse om Karaktergivning giver den ved Udgangen af 4. Klasse afholdte Aarsprøve, naar den er bestaaet med mindst 33 Points som samlet Talværdi af alle Karakterer, samme Adgang til højere Undervisningsanstalter og Fagprøver som Afgangsprøven af højere Grad for Realdisciple og den almindelige Forberedelsesprøve ved Universitetet af samme Grad. Men desuden er der i Henhold til en Bekjendtgjørelse fra Ministeriet af 25. September 1871 ved Skolen ordnet en Realundervisning, der føres igjennem de fire nederste Klasser og ved Udgangen af 4. Klasse afsluttes med Afgangsprøven af højere Grad.

Til Vejledning ved Forberedelsen til at indtræde i Skolen aftrykkes her, af den til Gjennemførelse af Loven af 1. April 1871 uader 5te Avgust s. A. udkomne Anordning, den 1. Paragraf, der lyder som følger:

Forinden nogen kan optages som Discipel i en lærd Skoles 1ste (nederste) Klasse, har han at underkaste sig en Prøve, ved hvilken der fordres:

1. i Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter, dels en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gjengivelse af et to Gange forelæst Stykke, hvilken tillige bedømmes som Prøveskrift;

2. i Tysk: det vigtigste af Formlæren og en mundtlig Oversættelse fra Tysk til Dansk af et Stykke i et læst Pensum, der mindst maa udgjøre 100 almindelige Oktavsider;

3. i Fransk: det vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider af en Læsebog;

4. i Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog;

5. i Historie: Oversigt over Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder efter en fragmentarisk Lærebog samt Danmarks Historie noget udførligere;

6. i Religion: Bibelhistorien i kort Begreb og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus;

7. i Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog;

8. i Regning: Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Anvendelse paa simple praktiske Opgaver som dem, der pleje at henføres under Regula de Tri.

Under 7. Juni f. A. godkjendte Ministeriet Rektoratets Indstilling om Forandringer i de ved Skolens Undervisning hidtil brugte Lære- og Læsebøger, i det det tillod, at fra indeværende Skoleaars Begyndelse Pios franske Læsebog for Mellemlasser indførtes i 1. Kl. isteden for Borrings Manuel og i 2. Kl. istedenfor Sicks Læsebog for Mellemlasser.

Dansk. 1. Kl. (Rkt. Lefolii, 3 Tmr.). Til Oplæsning og Analyse er brugt Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“, 2. Sml. Efter sammes „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der læst Digte udenad, hidtil i alt 12. I mundtlig Fremsigelse af Stykker i ubunden Stil har Disciplene haft Øvelser, i det de af og til har

fortalt enkelte Stykker af Lefoliis „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“. Paa Grundlag af sammes „Kortfattet Sproglære“, 2. Udg., er enkelte af de vigtigste Stykker af Sproglæren dels blevet gennemgaaede mundtlig, dels blevet indøvede ved Analyse, men der er kun blevet lidt Tid tilovers til disse Øvelser. Hver Uge er der skrevet 1 Stil, altid hjemme og altid Gjenfortælling efter i Begyndelsen kortere, siden længere (indtil et Par trykte Sider i smaat Oktav), saa godt som rent fortællende Stykker, imod Enden af Aaret med Indblanding af enkelte korte og klare Skildringer, forud meddelte paa Skolen, i Begyndelsen som oftest to Gange, til sidst næsten altid kun en Gang, hidtil i alt 33 Stile. — 2. Kl. (Adj. Ramsgaard, 3 Tmr.). Der er i Regelen hver Uge skrevet 1 Stil, hidtil i alt 32, dels Gjenfortælling efter forelæste Stykker, dels historiske, geografiske og naturhistoriske Opgaver, hvortil Stoffet blev hentet fra det, Klassen havde gennemgaaet i disse Fag. Ved Gjennemgangen af Stilene er der lagt særlig Vind paa at indøve Tegnsætningen. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ har Klassen lært nogle Digte udenad, hidtil i alt 9. Til Oplæsning er anvendt Tregders græske Mythologi, ligesom der er oplæst Dele af Ingemanns, St. St. Blichers, H. F. Ewalds, Holger Drachmanns og andre Forfatteres Værker. Disciplene have læst op paa Omgang. — 3 Kl. (Rkt. Lefolii, 3 Tm. samt 1 Tm. med Realdisciplene). Med Forbigaaelse af hver 4. Uge er der skrevet 1 Stil hver Uge, hidtil i alt 26, dels Gjenfortælling af større historiske Stykker, dels Gjengivelse enten af Fortællingen i et oplæst fortællende Digt eller af meddelte udførligere Skildringer eller

Beskrivelser, dels Fremstillinger, hentede fra, hvad der er læst i andre Skolefag, eller fra Disciplenes egen Erfaringskreds, dels selvstændige Skildringer af Gjenstande eller Forhold fra Hverdagslivet, kun ganske sjældent selvstændig Udvikling af et let Ord-sprog eller lignende Emne. Af Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ er der læst Digte udenad, hidtil i alt 10. Af sammes „Fra Gudelivet og Gude-troen i Nordens Hedenold“ er udvalgte Stykker oplæste af Klassen, og Indholdet derefter for en Del brugt som Emne for mundtlig Udvikling af Læreren. Ellers er læst en Del af Lefoliis Gjenfortælling af Egils Saga samt Hejbergs Pottemager Walther. — Den særlige Time med Realisterne er bleven brugt til Læsning af Begyndelsen af Andersens „Mit Livs Eventyr“, derefter Oehlenschlägers Aladdin, endnu agtes læst udvalgte Stykker af Hammerichs svenske Læsestykker og den første Fortælling i Topelius: Feltskärns berättelser. — 4. Kl. (Adj. Dr. Heise, 2 Tmr. samt 1 Tm. med Realisterne). To Stile maa-nedlig, hidtil i alt 9. Med Flors Haandbog til Grundlag er gennemgaaet den danske Litteratur indtil Oehlenschläger. Desuden læst en Del af Hol-bergs Komedier, Stykker af Ambrosius Stub, Wessel, Baggesen, Oehlenschläger, Povl Møller, J. L. Heiberg, Schakspeare m. m. — Realisterne have i en særlig Time gennemgaaet den græske Mythologi med Dorphs Haandbog til Grundlag og med Benyttelse af Billed-værker. — Oplæsning af forskellige Forfattere. — 5. og 6. Kl. (Rkt. Lefolii, 2 Tmr.). Hver anden Uge er der skrevet 1 Stil, hidtil i alt 17, af almindelig udviklende eller skildrende Indhold over Emner hentede fra andre Skolefag eller fra de almindelige

Livsforhold i den udvortes eller sjælelige Verden. I en af Skoleaarets første Timer meddeltes samtlige Opgaver for alle Aarets Stile, og Disciplene blev opfordrede til ud af de meddelte Opgaver at udsøge sig hver sin, som han vilde behandle i en udførligere Afhandling med Benyttelse af overkommelige Hjælpe-midler; 8 af de 16 Disciple i begge Klasser fulgte denne Opfordring og fik saa vidt mulig Hjælpe-midler anviste og udlaante af Skolens og Rektor Lefoliis Bogsamlinger; og af de Opgaver, der saaledse var valgte som Emner for „Afhandling“, sattes ingen til Aflevering før efter Nyaar. Strøms Bog er brugt som Grundlag for Behandlingen af Litteraturhistorien, som i Aar har omfattet Tiden fra Holberg til Nutiden; til yderligere Oplysning derved er benyttet og til Dels oplæst Ewals Balder, Levins Skildring af Wessel og hans Tid i Udgaven af hans Skrifter, Nord. Bruuns „Zarine“, Wessels „Kjærlighed uden Strømper“, Steffens 7. Forelæsning i „Indledning til filosofiske Forelæsninger“ (Kbh. 1803), Brudstykker af Hammerichs Program og Hauchs Afhandling (i Udg. 1869) om Romantikerne, Hostrups Foredrag om Oehlenschläger, sammes Fortale til Grundtvigs „Digte“ (1869), Fr. Barfods Oversigt over Grundtvigs Levned i „Grundtvigs Jordefærd ved J. Kr. Madsen“, Kbh. 1872, Grundtvigs „Harald Blaatand og Palnatoke“, Hejbergs „En Sjæl efter Døden“ samt Hostrups „Eva“. desuden agtes saavidt muligt læst Paludan-Müllers „Benedikt af Nurcia“ og „Kalanus“, — Mod Slutningen af Aaret agtes der med 5. Kl. læst noget Svensk.

Oldnordisk. (Adj. Giersing) 5. Kl. (2 Tmr.).
Wimmers Læsebog, S. 1—14, 37—60 og 114—21.

Wimmers Formlære. — 6. Kl. (1½ Tm.). Wimmers Læsebog 26—44, 53—55, 61—107, 114—121, 129—31. Hoff og Hoffory: Oldisl. Læsestykker I. Wimmers Formlære.

Latin. 1. Kl. (Adj. Ramsgaard, 6 Tmr.) Af Mikkelsens Læsebog er læst S. 1—33; Bøjningslæren efter Madvig; Læsebogens syntaktiske Regler ere læste. Der er hidtil skrevet 29 Stile. — 2. Kl. (Adj. Giersing, 7 Tmr.). Wellers Lat. Lesebuch aus Livius S. 1—14, 65—70 og 77—93. Bøjningslæren og Ordføjningslærens 1. Afsnit efter Madvig. De 18 første Stykker af Forchhammers latinske Stiløvelser ere lærte som mundtlig Stil. Ugentlig 1 Stil hjemme og 1 à 2 paa Skolen, hidtil i alt 80 — 3 Kl. (Adj. Ramsgaard, 7 Tmr.). Cæsars Gallerkrig, 2. Bog; Ciceros 3. og 4. Tale mod Katilina; af Ovids Forvandlinger: Verdensaldrene. Af Madvigs Sproglære er det vigtigste gennemgaaet. Ugentlig 2 Stile hjemme og i Regelen 1 paa Skolen, hidtil i alt 100. — 4. Kl. (Ovrl. Dr. Bang, 8 Tmr.). Cæsar de bello Gallico VII, 1—21, 24, 26—56. Livius I, 1—31. Ciceros 3. og 4. Tale mod Katilina og Talerne for Ligarius og for Dejotarus. Af Ovids Metamorfoser efter Blochs Udvalg: Niobe, Lycierne, Herkules, Orpheus, Laomedon, Toget til Troja, Achilles's Død, Pikus. Madvigs Sproglære til Kap. 8 samt nogle af de vigtigste Regler i de følgende Afsnit. Hver Uge er der skrevet 2 Stile hjemme og 1 paa Skolen, hidtil i alt 95; dels Kerrns, dels Iversens Stiløvelser har været benyttede. — 5. og 6. Kl. (Rkt. Lefolii, 8 Tmr., desuden 1 særlig med 5. Kl.) Skriftlig er der hver Uge efter Henrichsens Opgaver udført en Over-

sættelse fra Latin, hidtil i alt 36. Efter Forberedelse hjemme har begge Klasser læst 1. og 2. Bog af Ciceros Tuskulanske Undersøgelser, 3. Bog af Vergils Æneide og Horatses Breve; uden Forberedelse af Ciceros Breve i Kielsens Udvalg Brevene 1—6, 11—21, 59—61, 69—72, 77 og 101, i alt 99 §§ samt Tacitus Germania; 5. Kl. desuden Sallusts Katilina og af Ciceros Cato Major hidtil § 1—32. Med 5. Kl. ventes endnu læst Ciceros 1. og 2. filippiske Tale mod Markus Antonius. Sproglæren er bleven behandlet mundtlig, efter som der har været Anledning dertil enten ved Læsningen eller ved Gjennemgangen af de skrevne Oversættelser.

Græsk. 3. Kl. (Adj. Dr. Heise, 5 Tmr.). Bergs Forskole indtil Verberne paa — mi. Sammes Græske Læsebog, 2. Afdeling, Myther, S. 15—27. Bergs Formlære. — 4. Kl. (Adj. Giersing, 5 Tmr.). Af Mytherne i Bergs Læsebog 2. Afdel. 1. Hefte 16—17 og 22—33; af Schenkls Chrestomathie aus Xenophon S. 145—75; af Homers Odysse 12. Bog. Bergs Formlære. — 5. Kl. (Ovrl. Dr. Bang, 5 Tmr.). Xenophons Anabasis III, 1—2 (Schenkls Chrestomathie S. 145—161). Lykurgs Tale imod Leokrates. Homers Iliade 16., 17. og 18. Bog. Bergs Formlære. En Udsigt over Grækenlands Geografi er meddelt, og det vigtigste af Antikviteterne er læst efter Christensens: Det græske Statsliv i Oldtiden. — 6. Kl. (Ovrl. Dr. Bang, 6 Tmr.). Af Petersens Anthologi: Theognis 1—8, Epigrammerne, Anakreontiske Digte, Aristofanes's Skyer. Platons Apologi og Kriton. Herodot V, 11—16, 23—38, 49—51, 55—56, 62—126; VI, 1—21, 26—50, 71—136 (Den joniske Opstand, Pisistratidernes Fordrivelse, Athen og Ægina, Marathon). Tregders

Litteraturhistorie. Bergs Formlære, Dorphs Mythologi, Christensens Antikviteter gjenlæste.

Tysk. 1. Kl. (Ovrl. Bahnson, 2 Tmr., desuden 1 med Realafdelingen). Af Kapers og Simonsens Læsebog er læst Side 1—93. Realafdelingen har læst det vigtigste af Formlæren efter Hjort og skrevet 1 Stil om Ugen, hidtil i alt 33. Mundtlig Stil er øvet. — 2. Kl. (Ovrl. Bahnson, 2 Tmr., desuden 1 med Realafdelingen). Af samme Læsebog Side 104—210. Realafdelingen har desuden læst Side 272—86, 297—304 og 312—20, har skrevet 1 Stil om Ugen (hidtil i alt 31) og er jævnlig øvet i mundtlig Stil. — 3. Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Tmr., desuden 1 med Realdisciplene). Kaper og Simonsens Læsebog for de højere Klasser, S. 218—304 og samme Bogs poetiske Del til S. 79. Hjorts kortfattede Sproglære (Kapers Udgave) er gennemgaaet til Ordføjningslæren. Uden Forberedelse er læst Chamisso: Peter Schlemihl og W. Hauff: Jud Süsz. Realdisciplene have desuden læst Ordføjningslæren efter Hjorts kortfattede Sproglære og skrevet 2 Stile om Ugen, hidtil i alt 57. — 4. Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Tmr., desuden 1 med Realdisciplene). Kaper og Simonsens Læsebog for de højere Klasser S. 260 til Slutningen og samme Bogs poetiske Del S. 87 til Enden. Dels med, dels uden Forberedelse er gennemgaaet Goethes Reineke Fuchs og W. Hauffs Lichtenstein. Hjorts kortfattede Sproglære er gennemgaaet. Realdisciplene have skrevet 74 Stile. — 6. Kl. (Adj. Ramsgaard, 2 Tmr.). Goethe: Iphigenie auf Tauris og Werther; Schiller: Der Geisterseher; Wieland: Oberon; Th. Mommsen: Rö-

mische Geschichte, 2. Bind S. 158—186 og S. 261—301. Den største Del af Hoffmanns Meister Martin er oversat skriftlig. Hjorts kortfattede Sproglære er lagt til Grund for et Kursus i Sproglære. Der er givet en Udsigt over enkelte Punkter af Literaturhistorien.

Fransk. 1 Kl. (Ovrl. Bahnson, 3 Tmr.). Af Pios Læsebog for Mellemklasserne er læst Side 1—60. Formlæren efter Pio. — 2. Kl. (Ovrl. Bahnson, 3 Tmr.). Af samme Læsebog fra Side 71—154. 1 Stil ugentlig efter Borrings Stileøvelser, hidtil i alt 34. — 3. Kl. (Ovrl. Bahnson, 2 Tmr.). Af Sicks Læsebog for Mellemklasserne er læst Side 106—180. Ugentlig er skrevet 1 Stil, hidtil i alt 33. — 4. Kl. (Ovrl. Bahnson, 2 Tmr.). Af Borrings „Études littéraires“ er læst Side 1—62 samt Side 83—119; desuden af samme Bog uden Forberedelse. 1 Stil om Ugen, indtil 1. Maj i alt 30. — 5. Kl. (Ovrl. Dr. Bang, 3 Tmr.). Borrings Études littéraires, S. 270—342; Octave Feuillet: Journal d'une femme S. 1—271. Ordføjningslæren efter Pio. Sammes Samling af almindelige franske Ord til Udenadslæren. Ugentlig 3 Stile efter Geddes Stiløvelser (hvoraf 1 paa Skolen), hidtil i alt 84. — 6. Kl. (Ovrl. Dr. Bang, 3 Tmr.). Marcussens Recueil de poésies françaises. Borrings Études littéraires S. 270—319. Cherbuliez: L'idée de Jean Têterol fra S. 235 og ud. O. Feuillet: Journal d'une femme S. 1—152. Sproglæren efter Pio. Forøvrigt som 5. Kl.; hidtil i alt 92 Stile.

Engelsk. 1. Kl. (Adj. Giersing, 3 Tmr.). Routledge's British Reading Book Stykke 1, 3, 5,

7, 9, 11, 13, 15, 17, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 29, 32 og 33. The battle of Blenheim er lært udenad. De i det læste forekommende uregelrette Verber ere lærte. Rosings Formlære undtagen Uregelrette Verber. — 2. Kl. (Adj. Feddersen, 4 Tmr.). The illustr. London Reading Book S. 1—90; Gram. gjenlæst. — 3. Kl. (Adj. Feddersen, 3. Tmr.). Samme Bogs S. 121 og ud. Kursorisk Læsning samt Øvelse i Stilskrivning. — 4. Kl. (Adj. Giersing, 3 Tmr.). Løkke Engelsk Læsebog for Mkl. S. 1—55 og S. 66—169. Dickens A. child's history of England I, S. 212—269. The Convent Bells, Alice Brand og Come, boot me o'er to Charlie ere lærte udenad. I Maanedsengelsk er læst af Dickens A child's history of England I S. 150—211 og II S. 1—119. Kursorisk er læst af Mariboës Walter Scott's Tales of a Grandfather Vol. I S. 29—57 og af A child's history of England II S. 119—163. Rosings Formlære. — 5. Kl. (Adj. Giersing, 2 Tmr.). Mariboës W. Scott's Tales of a Grandfather Vol. I S. 124—42 og Listovs Engelske Læsestykker II S. 3—60. Rosings Formlære. I Maanedslæsning af førstnævnte Bog S. 142—88 og S. 74—123 (for to Disciples Vedkommende foruden nævnte Bogs S. 142—88 Macaulays Lord Clive c. 20 Sider). 5 Digte i Listovs Bog ere lærte udenad. — 6. Kl. (Adj. Giersing, 1½ Tm.). Macaulay's Lord Clive (S. 1—96) og Dickens A child's history of England I S. 212—69. I Maanedsengelsk af sidstnævnte Bog S. 1—211. Kursorisk er læst Mariboës W. Scott's Tales of a Grandfather S. 124—142. Rosings Formlære.

Religion. (Ovrl. Bahnson) 1. Kl. (2 Tmr.)

Balslevs Katekismus fra „Troen“ til 3. Troesartikel. Assens's Bibelhistorie forfra til Salomons Død. — 2. Kl. (2 Tmr.). Balslevs Katek. fra 3. Troesartikel til Enden. Assens's Bibelhistorie fra 6. Afsnit til Side 129. — 3. Kl. (2 Tmr.). Balslevs Katek. er repeteret. Assens's Bibelhistorie fra Side 127 til Enden og fra 6. Afsnit til S. 127. Af det nye Testam. er der læst forskjellige Stykker med disse tre Klasser. — 5. Kl. (1 Tm.). Fortolkning af Matthæus Evangeliet Kap. 1—13. Fremstilling af Pavedømmets Udviklingshistorie og den Katholske Kirkes Hovedlærdomme i deres Forskjel fra den evangeliske Kirkes. Reformationens Historie indtil 1530 er fortalt. — 6. Kl. (1 Tm.). Fortolkning af Johannes Evangeliet Kap. 17—Enden. Efter en Beskrivelse af den hedenske og jødiske Verdens Tilstand ved Christi Fremtræden er Kirkens Historie i de 3 første Aarhundreder fortalt. Reformationens Historie indtil 1530.

Historie. (Adj. Dr. Heise) 1. Kl. (2 Tmr.). Nordens Historie indtil 1523 efter Blochs Lærebog for Realklasserne; Oldtiden efter samme Bog indtil Rom. — 2. Kl. (2 Tmr.). Efter Blochs Lærebog for Realklasserne Middelalderen og den nyere Historie indtil Ludvig den 14.'s Regjeringstiltrædelse, Nordens Historie indtil 1523. — 3. Kl. (2 Tmr.). Efter Blochs Lærebog for Realkl., 2. Del, den almindelige Historie forfra indtil Nutiden, Nordens tillige fra c. 1788 til Nutiden. — 4. Kl.; stud. (2 Tmr.). Den gamle Historie efter Thrige. — Real. (3 Tmr.). Et fuldstændigt Kursus efter Blochs Lærebog for Realklasserne. — 5. Kl. (3 Tmr.). Nordens Historie

efter Thrige; Middelalderen efter Blochs større Lærebog. — 6. Kl. (4 Tmr.). Et fuldstændigt Kursus efter Thriges og Blochs større Bøger.

Geografi. (Adj. Fæddersen, hver Kl. 2 Tmr. undtagen 3., Kl. hvor Geografi og Naturhistorie ugentlig har haft tilsammen 3 Timer, hvorom se Sd. 21). 1. Kl. Erslevs Geografi Nr. 2: Danmark, Nordevropa, Østevropa og af Mellemeuropa indtil Frankrig. — 2. Kl. Samme Bog fra Frankrig til Asien. — 3. Kl. De fremmede Verdensdele. — 4. Kl. Et fuldstændigt geografisk Kursus tillige med en udførligere Oversigt over den fysiske Geografi, end Bogen har det. — I de ældre Klasser jævnlig Oplæsning og Forklaring af forskellige geografiske Forhold.

Naturhistorie. (Adj. Fæddersen, hver Kl. 2 Tmr. undt. 3. Kl., hvorom se Sd. 21). 1. Kl. Fæddersens „Dyrerigets Naturhistorie“ fra Krybdyr til 2den Afdeling. — 2. Kl. Erslevs Botanik forfra til de blomsterløse Planter. — 3. Kl. Erslevs Botaniks 2den Afdeling. Efter Fæddersens Bog 2den Afdeling og Pattedyr samt Fugle. — 4. Kl. Zoologien og Botaniken gjenlæst. — Med de ældre Klasser er der foretaget nogle Ekspeditioner, ligesom enkelte Forhold ere udførligere gennemgaaede i Foredrag og ved Oplæsning; enkelte nylig dræbte Dyrs indre Bygning er i de almindeligere Træk gennemgaaet paa Kadaveret.

Regning og Matematik. 1. Kl. (Adj. Møller, 6 Tmr.). Steens Arithmetik S. 1—26. Sammes ma-

thematisk Opgaver Nr. 1—150. Møller, Læren om Rumstørrelser. Brøk og Decimalbrøk. — 2. Kl. (Adj. Petersen, 6 Tmr.). Steens Arithmetik fra S. 28 ud med tilsvarende Opgaver. Steens Algebra forfra til S. 30 § 20. Jul. Petersens Geometri forfra til S. 44 § 88. Decimalbrøk, omvendt og sammensat Forhold, Delingsregning, Procentregning, fremmed Mønt efter Bokkenheuser. Hjemmeopgaver 1 Gang om Ugen, hidtil 125 — 3. Kl. (Adj. Møller, 4 Tmr., Realdisciplene desuden 2 Tmr.). Steens Algebra S. 28—71. Petersens Geometri S. 51 til Enden. Hjemmeopgaver 1 Gang om Ugen, i alt hidtil 69. Realisterne har i de særlige Timer haft Øvelse i praktisk Regning og geometrisk Tegning. — 4. Kl. (Adj. Petersen, 5 Tmr., desuden 2 Tmr. med Realafdelingen). Steens Algebra fra dobb. irration. Størrelser ud; gjenlæst Arithmetik og Algebra, samt Petersens Geometri. Hjemmeopgaver 1 Gang om Ugen, i alt hidtil 134. 1 Time om Ugen anvendt til skriftlige Øvelser; Realisterne har i 2 særlige Timer haft Øvelser i geometrisk Tegning.

Naturlære. 3. Kl. (Adj. Møller, 2 Tmr.). Lorenzes kortfattede Naturlære med Undtagelse af Læren om Bevægelse og Lyd. — 4. Kl. (Adj. Møller, 2 Tmr.). Samme Bog: Bevægelse og Lyd. Jespersens Kemi. Repetition. — 5. Kl. (Adj. Petersen, 3 Tmr.). Schmidts Naturlære forfra til Stødet. — 6. Kl. (Adj. Petersen, 3 Tmr.). Schmidts Naturlære fra Lyden og ud; Gjenlæsning af hele Bogen. Jørgensens Astronomi læst og gjenlæst.

Tegning. (Adj. Møller, hver Klasses Real-

afdeling 2 Tmr.). Konturtegning efter Hetsches og Petersens Fortegninger. 1 Discipel af 4. Klasse har tegnet efter Klodser.

Skrivning. (Adj. Møller, 1 Kl. 2 Tmr., 2. Kl. 1 Time, 3. og 4. Kl.s Realafdeling hver 1 Time). Saa snart en Discipel har tilegnet sig en nogenlunde sikker og ordentlig Haandskrift, bruger han ikke mere Forskrift men skriver af efter en dansk Bog; der indøves og kræves da blot en tydelig og ordentlig Haandskrift, men Disciplene holdes ikke til at udføre hvert enkelt Bogstav i en eneste for alle gyldig Form; dog tager Skolen selvfølgelig ikke imod enhver som helst Form af Bogstaverne.

Sang. (Indtil Udgangen af Februar Maaned Organist Amberg, siden Kantor Mess). Ved Udgangen af Maj Maaned deltog af Skolens 75 Disciple 31 i Sangundervisningen, 22 ansaas for at mangle Forudsætningerne for at kunne det, og hos 22 andre var Stemmen i Overgang. Undervisningen er bleven given i 4 Timer ugentlig, og Disciplene har været fordelt klassevis, saa at 6., 5. og 4. Kl. samt 3. Kl.'s stud. Afdl. (10 Dscpl.), 3 Kl.'s Realafd. og 2. Kl. (15 Dscpl.) og 1. Kl. (6 Dscpl.) har haft, hver Afdeling 1 Time; den 4. Time er bleven brugt til Sammensang, som i Aar er bleven udført trestemmig (Sopran, Alt og Bas). Ved Øvelserne er brugt et Udvalg af Melodier hentede fra forskellige Samlinger, som, for saa vidt de ikke forefandttes i firstemmig Udsætning, er besørget udsatte af Læreren.

Gymnastik. (Adj. Petersen med Bistand af

Gymnastiklærer i Hæren, Sergent Honoré). Af Skolens 75 Disciple er for Tiden 9 udelukkede fra Undervisningen af Helbredshensyn. Hver af de andre Disciple har haft Undervisning i Faget i 4 Timer ugentlig, saa at det i alt har optaget 12 Timers. Samtlige Disciple har for det overvejende Tal Timers Vedkommende været inddelte i 3 Hold, saa at 1. Kl. (15 Dscpl.) i 4 Timer har haft Undervisning alene for sig, 2. og 3. Kl. (31 Dscpl.) og 6., 5. og 4. Kl. (20 Dscpl.) hvert Hold samlet for sig i 3 Timer, 6., 5., 4. og 3. Kl. (35 Dscpl.) samlede i 1 Time, som er bleven brugt til Exercits, og 2. Kl. (13 Dscpl.) saa alene for sig i 1 Time. Undervisningen har foruden de almindelige Øvelser ogsaa benyttet Tra-petset. Den er bleven afbrudt ved Svømme- og Skydeøvelserne; og i et Par Maaneder af Vinteren, medens Kulden faldt besværlig ved Øvelserne i Gymnastikhuset, og Søen var tillagt, tilbragtes de fleste af Fagets Timer med Skøjteløbning.

Svømning. (Adj. Petersen med Bistand af Gymnastiklærer i Hæren, Sergent Honoré). Undervisningen aabnedes i Sommeren 1880 Mandagen d. 21. Juni, og der vedblev saa at være Lejlighed aaben for Skolens Disciple til i dertil bestemte Timer at komme til at svømme under Lærerens Tilsyn indtil Sommerferien; men fra den Dag af da Skolens daglige Undervisning sluttedes, Tirsdagen d. 1. Juli, kunde der ikke foretages nogen regelmæssig Undervisning med alle Disciple hver af de vedkommende Dage. I det angivne Tidsrum gaves den paa 5 Dage om Ugen, hver Dag i 2 Eftermiddagstimer, saa at alle de Disciple i Skolen, der ikke

af Heldbredshensyn var udelukkede fra Øvelserne, kunde komme i Vandet hver Dag. Efter Sommerferien gaves der i 8 Dage hver Dag fra 11—1 samtlige de vedkommende Disciple Lejlighed til at komme i Vandet; thi den Tilladelse, Ministeriet ved Telegram af 16. August havde givet Skolerne til at indskrænke den daglige Undervisning, saa vidt Heden gjorde det nødvendigt, benyttedes efter Raadførelse med Distriktslægen her saaledes, at Skolens daglige Undervisning hævedes Kl. 11, i det Varmemaalerne i Skolestuerne om Morgenen Kl. 6 stode omtrent paa 19° og om Aftenen Kl. 7 paa 20. Men fra Mandagen d. 23. August gik Skolen de fulde 6 Timer. Og nu fandt som Følge af Indførelsen af samlet Skoletid Smømmeundervisningen Sted i de Timer, der ellers var henlagt til Gymnastikundervisning, saa at hver af de vedkommende Disciple kun 4 Gange om Ugen fik Lejlighed til at komme i Vandet under Skolens Ledelse og Tilsyn, indtil Lørdagen d. 11. September. Efter at Begynderne forud har faaet Tagene indøvede i Svømmemaskinen i Skolens Gymnastikhus, svømmer enhver med Svømmetornyster paa, indtil han uden dette kan svømme 400 Alen i slap Sele; kan han dette, bliver han Frisvømmer. Af de 79 Disciple, der var i Skolen d. 11. Septbr. f. A., var 35 Frisvømmere og 5 udelukkede fra Øvelserne af Helbredshensyn. De dygtigste Frisvømmere stædes til at underkaste sig en Prøve i at svømme tvers over Viborg Nørressø, omtr. 1200 Alen. Men blandt Skolens nuværende Disciple er der kun en, der har bestaaet denne Prøve, nemlig Thomas Møller i Aaret 1873 under den tidligere Periode af hans Skolegang; dog har der i de senere Aar hvert Aar været flere,

der havde kunnet stædes til at underkaste sig den, saa fremt den til Byens Svømmeflaade hørende Baad, som altid skal følge med Svømmerne over Søen, havde været i brugbar Stand.

Skydning. De to øverste Klasser samt 4 Kl.'s Realdisciple (Adj. Petersen med Bistand af Sergeant Hennings). I Aaret 1880 holdtes Øvelserne i Riffelskydning fra Begyndelsen af April Maaned, saa at der Almindelighed faldt en Skydedag hver Uge, naar Vejret ikke voldte Hindringer, i alt før Sommerferien 9 Skydture og efter den 6. Der blev skudt til den Skive, Skytteforeningerne brugte indtil Udgangen af Aaret 1872, en aflang Firkant med 3 Grader; efter de gjældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud, af hvilke ved de fem sidste Skydture før Sommerferien 2 gjordes med Remingtonbøssen. Under 15. Juli indsendtes til Ministeriet den befalede Beretning om

Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1879-1880.

6. Kl. 4 Disciple. 5. Kl. 8 Disciple.	Afstand i Alen.	Tal af			Sum.
		Skud	Points	Træf- fere.	
6. Klasse	100	„	„	„	„
5. Klasse	100	138	311	114	425
6. Klasse	200	58	100	39	139
5. Klasse	200	325	604	238	842
6. Klasse	300	234	312	125	437
5. Klasse	300	113	151	63	214
Sum af		868	1478	579	2057: 868=2,14

Ved Afslutning af Forsommerens Øvelser holdtes **Præmieskydning**, hvis Udfald ses af nedenstaaende Oversigt.

Udfaldet af Præmieskydning for Skoleaaret 1879-80.

Disciplenes Navn og Klasse.	Afstand i Alen.	Skud.					Sum af Af- standemaal- te i Tommer.	Sum.	Præmie.
		1.	2.	3.	4.	5.			
6. Kl. Jens Christensen	300	3	0	0	0	0	3	4	
— Børge Fogh . . .	300	1	2	1	0	0	55 $\frac{1}{4}$	7	2den.
— Julius Gierding	300	0	0	0	2	2	29 $\frac{1}{2}$	6	
— Poul Poulsen . .	300	1	1	0	2	1	113 $\frac{1}{2}$	9	1ste.
5. Kl. Aage Esmann . .	200	0	1	1	2	0	50	7	
— Laur.Hjardemaal	200	0	0	2	2	2	40	9	
— Aage Kjær . . .	200	2	1	1	1	1	117	11	
— Bendkt.Langhoff	200	2	1	1	2	2	101	13	2den.
— Thomas Møller .	200	2	1	1	1	0	86	9	
— C. G. Rosenørn	200	0	1	0	1	0	61	4	
— Henrik Skibsted	200	0	2	1	2	2	57	11	
— Carl Wolff . . .	200	1	2	2	1	2	88	13	1ste.

NB. Det bemærkes, at alle Skud udførtes i frit Anlæg. Præmiernes Værdi var paa 300 Alens Afstand 12 og 8 Kr. og paa 200 Alen 6 og 4 Kr. Disse Beløb brugtes efter Præmietagernes Ønske for Poulsens Vedkommende til Indkjøb af en Regnskjerm og en Haandkuffert, for Foghs til en Rejsetaske og Holbergs Komedier, for Wolffs til Studentersangforeningens Mandskvartetter og for Langhoffs til Bjørnsøns Fortællinger.

Stueskydning er i nogle faa Timer blevet foretaget med de to øverste Klasser.

Til den forestaaende Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning indstille sig de 6 Disciple i 6. Klasse, som opgive i Latin af Cicero Talen for Sextus Roscius og 1. og 2. Bog af de tuskulanske Undersøgelser, af Livius 1. Bog, af Tacituses Annaler 1. Bog, af Horats

Brevene samt 3. og 4. Bog af Oderne med carmen saeculare og af Virgil 3. og 4. Bog af Æneiden.

Uden Forberedelse er med disse Disciple i deres to sidste Skoleaar blevet gjennemlæst af Kurtius 9. Bog Kap 7—24 og 10. Bog, 8—31 (efter Zumpt's Inddeling); af Seneka Afhandlingen de providentia, af Sallust Jugurtha, af Cicero de 33 første §'r af Cato Major, og af Brevene efter Kielsens Udvalg 1—6, 11—21, 59—61, 69—72, 77, 101; af Tacitus Germania og af Terents Andria.

i Græsk af Homer 12. Bog af Odysseen og 13.—15. Bog af Iliaden, af Herodot V, 11—16, 23—38, 49—51, 55, 56, 62—126; VI, 1—21, 26—50 og 71—136; af Platon Apologien og Krito, af Lysias Talerne mod Agoratos, for Invaliden og mod Filon og af Petersens Anthologi Theognis 1—8, Epigrammerne, de Anakreontiske Digte og Aristofaneses Skyer.

i Oldnordisk af Wimmers Læsebog Sd. 26—44, 53—55, 61—107, 114—21 og 129—31; og af Hoff og Hofforys Læsestykker I.

og i Engelsk Macaulays Lord Clive Sd. 1—96 og af Dickens A child's history of England I 212—69

4. Klasse opgiver til Aarsprøven

i Fransk af Borrings Études littér. Sd. 1—62 og 83—119.

og Realdisciplene

i Engelsk af Løkkes Læseb. for Mellemkl. Sd. 1—55 66—169, og af Dickens A child's hist. of England I, Sd. 212—69.

V. Understøttelsesmidler.

Skolepengene er for en Discipel i 5. eller 6. Klasse 144 Kr. aarlig, i de øvrige Klasser 120 Kr., for anden Broder henholdsvis 115 Kr. 20 Øre eller 96 Kr. og for 3. Broder 86 Kr. 40 Øre eller 72 Kr. De betales fjerdingaarsvis forud; og det er paalagt Rektoratet at formene den Discipel Adgang til Skolen, for hvem de ikke er betalte før Fjerdingaarets Udgang. For Juli Fjerdingaar opkræves de i to Halvparter, først for de 6 Uger fra 1. Juli til 14de Avg. og siden, ved Begyndelsen af det ny Skoleaar, for den anden Halvpart. For Disciple, der udtræde efter Aarsprøven før Begyndelsen af det ny Skoleaar, betales kun for Juli Maaned; og saa fremt Afgangsprøven sluttet før denne Maanedes Indgang, betale de afgaaende Disciple slet ikke for dette Fjerdingaar. Desuden er ved Indtrædelsen i Skolen at betale Indskrivningspenge med 10 Kr. for hver Discipel; og denne Ydelse eftergives kun for Disciple, der tidligere har betalt disse Indskrivningspenge enten til Skolen selv eller til en anden offentlig Skole. Fremdeles maa enhver Discipel, der som studerende har gjennemgaaet Afgangsprøven, løse et Vidnesbyrd om dennes Udfald, som tilstaaes ham gratis, saa fremt han i det sidste Skoleaar har nydt fri Undervisning eller anden offentlig Understøttelse, men ellers maa betales med 20 Kroner til Skolens Kasse. Og de samme Betalingsvilkaar gjælde for enhver Discipel, der ellers forlader Skolen og ønsker at faa et Vidnesbyrd med fra denne. Men ingen Rektor maa i den Skole, han bestyrer, optage nogen Discipel, der kommer fra en anden offentlig Skole, uden at forlange et Vidnesbyrd af ham fra denne Skole. Ethvert Examensvidnesbyrd skal udfærdiges paa stemplet Papir til Taxt 1 Krone.

A. Offentlige Stipendier og fri Undervisning.

Den Understøttelse, der hører til den ved Overskriften betegnede Art, tilstaaes kun efter Ansøgning; en saadan stiles enten til Ministeriet eller til Rektoratet, men indgives til dette samtidig med Undervisnin-

gens Begyndelse i det ny Skoleaar eller i alt Fald inden Udgangen af Avgust Maaned; ingen kan gjøre Regning paa at blive indstillet, dersom Ansøgningen ham vedrørende kommer senere. Ansøgningen maa indeholde fuldstændig og nøjagtig Oplysning om Indtægter og Formuesstilling og andre hidhørende Forhold samt stadfæstes ved fyldestgjørende Attest. Men naar en Discipel en Gang har faaet et Stipendium eller fri Undervisning, behøver der for hans Vedkommende ikke at indgives ny Ansøgning om fremtidig eller forøget Understøttelse, med mindre saadant udtrykkelig bliver forlangt. Ministeriet træffer Afgjørelse om Understøttelsesmidlernes Anvendelse og Fordeling; Indstilling gjøres af Rektoratet efter Samraad med Skolens Lærere i et i dette Øjemed afholdt Lærermøde; foruden Trang er det en uundværlig Forudsætning for Opnaaelse af en Understøttelse af denne Art, at vedkommende Discipel baade i Aarets Løb har udført sit Arbejde til Skolen paa en tilfredsstillende Maade og har gennemgaaet Aarsprøven saaledes, at han i det mindste har faaet godt til Hovedkarakter. Skolens Realdisciple har kun Adgang til fri Undervisning, men kan ikke faa Stipendium.

Af de oplagte Stipendier udbetales den ene Trediedel til Vedkommende ved hans Afgang fra Skolen efter bestaaet Afgangsprøve; men saa fremt han ikke lader sig indskrive som akademisk Borger ved Kjøbenhavns Universitet før Begyndelsen af det næste akademiske Semester, bliver det saaledes udbetalte Beløb at betale tilbage til Skolen. Af de øvrige to Trediedele udbetales i Regelen den ene Halvdel ved Udløbet af det første Semester, efter

at vedkommende er bleven indskreven ved Universitetet, den anden ved Udløbet af det andet Semester; Examensbevis, akademisk Borgerbrev samt Flidsattest forevises da for Oplagspengenes Eforus, og mod en Anvisning fra denne udbetales Beløbet fra Universitetskvæsturen.

For Stipendieaaret 1. Oktb. 1880. til 30. Septbr. 1881 blev ved Skrivelser af 11. Oktbr. 1880 og 25. Marts 1881 fra Ministeriet til Skolens Forstanderskab Fordelingen fastsat, som følger:

1. Højeste Stip., 100 Kr., helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Thomas Møller, Christian Hvam, Jens Nielsen, Anders Kjærgaard, Aug. Ørbech og som extraordinær Gratist Jacob Bang.

2. Mellemste Stip., 70 Kr., helt at oplægge tilstodes Rasmus Vestergaard Rasmussen og Andreas Nielsen Graakjær.

3. Laveste Stip., 40 Kr., helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Jens Jensen og som extraordinær Gratist Christian Bang.

4. Fri Undervisning tilstodes Søren Sørensen, Jacob Worm, Søren Anker Munk, Henry Andersen, Carl Andersen, Carl Emil Hjort, Bertel Thomesen og som extraord. Gratist Carl Heise.

5. Højeste Stip., 100 Kr., helt at ubetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Andreas Hansen, Axel Møller, og Martin Ludvig Hoff, og mellemste Stip., 70 Kr., paa samme Maade Albert Gnudtzmänn og Jørgen Rønne.

omhandlede, samtlige Skoler ved Finansloven bevilgede 12 extraordinære Gratistpladser tilstod Ministeriet efter Indstilling fra Rektoratet, indgiven samtidig med det almindelige Understøttelsesforslag, ved Skrivelse af 8. Oktober Husmand Rasmussens Søn, Rasmus Vestergaard Rasmussen, og Murer Nielsens Søn, Andreas Nielsen Graakjær, hver en regnet fra indeværende Skoleaars Begyndelse indtil 31. Marts d. A. Og efter at Rektoratet dernæst ved Skr. af 21. Marts d. A. havde forespurgt, om der fra Skolens Side var noget at gøre for at hjælpe de nævnte to Disciple til den samme Begunstigelse ogsaa efter Regnskabsaarets Slutning, meddelte Ministeriet ved Skr. af 12. April, at det bevilgede, at de fra d. 1. s. M. til Udgangen af indeværende Skoleaar maatte beholde det dem tilstaaede Beneficium af fri Undervisning som extraordinære Gratister; hvorhos det tilføjedes, „at man forventer, at de paagjældende Disciple ved næste Beneficiefordeling kunne gaa over i ordinære Fripladser, saaledes at Overgangen regnes fra 15. Avgust, for at de extraordinære Fripladser i Overensstemmelse med Bevillingens Hensigt kunne komme til at virke ved Optagelse af ny Disciple“.

B. Det Nissenske Legat.

Dette Legat har kun studerende Disciple Adgang til at understøttes af. Efter Fundatsens Bestemmelse træffes Afgjørelsen om dets Anvendelse hvert Aar i Begyndelsen af December Maaned ved et Lærermøde; stemmeberettigede er foruden Rektor alle ved Skolen fast ansatte eller konstituerede Overlærere og Adjunkter. Om den Understøttelse, der uddeles til Disciple, behøver der ikke at indgives An-

søgning, medens det dog er en Selvfølge, at den ikke tilstaas nogen, om hvem det ikke forud vides, at han vil modtage Understøttelse. Men da Renterne af Oplagspengene tillige med de hjemfaldne Oplagspenge skal anvendes som Understøttelse i de første Universitetsaar for Studenter, der er dimitterede fra Skolen, maa de Studenter, der ønske at komme i Betragtning ved Uddelingen, inden Begyndelsen af December Maaned derom til Rektoratet indgive skriftlig Begjæring med udførlige Oplysninger om deres Stilling og Angivelse af, hvad de maatte tjene ved Undervisning. Det er vedtaget i Regelen ikke at tilstaa nogen denne Understøttelse efter Forløbet af det 3. Universitetsaar.

For Aaret 1880—81 blev Legatet ved Lærermøde den 2. December f. A. uddelt, som følger:

1. Som „Understøttelse for trængende Disciple, der opføre sig godt“, uddeltes de $\frac{4}{5}$ af Grundfondens Renter indtil 11. December 1880 til Beløb 810 Kr. 60 Øre til 16 af Skolens Disciple, saaledes at Jens Nielsen og Rasmus Rasmussen fik hver 65 Kr. 30 Øre, Thomas Møller, Jacob Bang, Christian Hvam, Avgust Ørbech, Axel Møller og Anders Nielsen Graakjær hver 60 Kr., og Søren Sørensen, Jørgen Rønne, Rasmus Lind, Jens Jensen, Søren Anker Munk, Martin Ludvig Hoff, Christian Bang og Carl Emil Hjort hver 40 Kroner.

2. Som „Vidnesbyrd om Paaskjønnelse af Flid og Opmuntring til Anstrængelse fremdeles“ blev den øvrige $\frac{1}{5}$ til Beløb 202 Kr. 65 Øre tillagt 7 af Skolens Disciple, saaledes at Henrik Skibsted, Carl Wolf, Aage Esmann, Viggo Esmann, Albert Gnudtzmann, Erik Christensen og Carl Faber fik

hver 28 Kr. 95 Øre. — At den tilstaaede „Understøttelse“ tillige var at betragte som „Vidnesbyrd om Lærernes Tilfredshed med Fliden og Opmuntring for den følgende Tid“, vedtoges det blandt de under 1 nævnte at tilkjendegive Thomas Møller, Jacob Bang, Jens Nielsen, Christian Hvam, Rasmus Rasmussen, Axel Møller og Anders Graakjær.

3. Renterne af Oplagspengene for Aaret fra 11. Decbr. 1879 til 11. Decbr. 1880 til Beløb 55 Kr. 98 Øre tilstodes 4 fra Skolen dimitterede Disciple, saaledes at Søren Damsgaard (fra 1878) og Chr. Mogensen (fra 1877) fik 14 Kr. hver, og Carl Lorentzen og Peder Feddersen (begge fra 1877) 13 Kr. og 99 Øre hver.

C. Det grevelig Moltkeske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for Embedsmænds Sønner, som gaa i Skole eller paa anden Maade nyde Undervisning, uden at Bestemmelse til Studering er en nødvendig Forudsætning for at kunne faa det. Viborg Kathedralskole er tillagt 2 Portioner deraf hver paa 80 Kr. aarlig, som udbetales gennem Rektoratet til 11. Juni og 11. Decbr. Termin, hver Gang med Halvdelen. Retten til at afgjøre, hvem der skal nyde disse to Portioner, tilkommer Lehnsbesidderen af Grevskabet Bregentved.

I Aaret 1880 har de været tilstaaede Disciplene Jac. Bang, og Axel Møller.

D. Det Jessenske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for 3 „af de dueligste og bedste fattige“ studerende Disciple i Viborg Kathedralskole, som da kunne erholde

det, naar de ere i Skolens øverste Klasse, og vedblive at nyde det „i de første 3 Aar, efter at de ere dimitterede til Akademiet, ifald de der opholde sig til deres Studiers Fortsættelse“; dog har Slægtninge af Rektor Jessen og hans Enke, D. C. født Ostenfeld, som stiftede Legatet den 5. Maj 1792, Fortrinsret, enten de saa gaa i Viborg Kathedralskole eller søge en anden Skole, saaledes at ingen udenfor de to Slægter da har Adgang til at nyde det. Stiftets Biskop og Stiftsprovst tage Bestemmelse om Uddelingen. Foruden Renterne af den oprindelige Kapital, „det større Jessenske Legat“, uddeles tillige et mindre, Renterne af en „Oplagskapital“.

For Aaret 1880 er i Juni Termin f. A. „det større Legat“ udbetalt til P. V. Brasch, som er Discipel i Aarhus Kathedralskole, og H. Ostenfeld i Horsens lærde Skole, til hver med 38 Kr. 17 Øre; „det mindre“ til daværende Discipel i Viborg Kathedralskoles 6. Kl., nu Student Jens Christensen og til daværende Discipel i samme Skoles 4. Kl., nu i 5. Kl. Jens Nielsen med 18 Kr. 6 Øre til hver.

E. Det Mallingske Legat

er efter Fundatsen bestemt til hvert Aar at tildeles „den mest værdige og trængende iblandt dem, der i dette Aar ere dimitterede fra Viborg Kathedralskole og inskriberede ved Universitetet“. Skolens Rektorat skal derfor hvert Aar tillige med Meldingen om den afholdte Afgangsprøve indsende „en Forklaring over enhvers Trang og sædelige Forhold tillige med Oplysning, om Dimittenden har oppebaaret Beneficier ved Skolen og da hvilke“, samt om Afgangsprøvens Udfald for ham. Konsistorium

ved Kjøbenhavns Universitet tager Bestemmelse om Legatets Anvendelse; men dette maa ikke tildeles nogen, som ikke i Skolen har været Stipendiat eller Gratist, og som ikke ved Afgangsprøven har erholdt mindst 2. Karakter.

I Følge Skrivelse af 27. Marts d. A. fra Legatets Eforus, theol. Prof. Hermansen, til Skolens Rektorat er for Aaret 1880 Legatet tilstaaet Student Jens Christensen med 164 Kr. 84 Øre, hvoraf i Følge Fundatsen Halvdelen er bleven ham udbetalt i November Maaned f. A., medens den anden Halvdel skulde udbetales i April Maaned d. A.

F. Det Juelske Legat

uddeles i 3 eller 5 Aar til 2 studerende ved Universitetet, fornemmelig fra Viborg eller og fra Aalborg Kathedralskole. Et Medlem af den Juelske Familie, for Tiden Kmhr. Baron Juel-Ryssensten, R. af D. og DM., er Patron for Legatet; til ham indgives i Løbet af Skoletiden Ansøgning om Optagelse paa Listen over dem, der skal nyde Legatet.

I Aaret 1880 er det udbetalt til Student C. C. G. Olsen 2. Gang og til Student M. Chr. Mogensen med 75 Kr. 16 Øre til hver.

VI. Samlinger.

A. Bogsamlingen.

(Sluttet den 30. Maj 1881).

Fagsondringen slutter sig til den i 1874 udkomne Fortegnelse over hele Samlingen, saaledes at Løbenumrene henviser til de tilsvarende Afdelinger i denne. Ved Forsættelser er Titelen saa vidt mulig afkortet; Mærket *slut* eller *afs.* efter en Titel betegner, at Værket er sluttet eller afsagt. Hvor Aarhundredet ikke angives, er det 18—. Hvad der er sendt fra Ministeriet, betegnes ved et *—m.* efter Titelen; hvad der er modtaget fra Forfattere eller Forlæggere, ligeledes ved *f.*, *frf.* eller *frl.*; andre Gaver ved *—g.*, for saa vidt *Giverens Navn* ikke meddeles. Af saadanne Gaver har Samlingen i Aarets Løb modtaget en meget omfattende, i det Sognepræst Wahl ved sin Afrejse fra Laastrup skjenkede Skolen sin Bogsamling; de saaledes erhvervede Bøger betegnes ved *—w.*

I. Encyklopædi og blandede Skrifter.

1. Conversations-Lexicon. Neues elegantestes, für Gebild. aus all. Ständen. Hrsg. im Verein mit ein. Glsch. v. Gelehrthen v. O. L. B. Wolff. Bind 1—4. Leipz. 34—37. — 2. *Bnd.* — *w.*
  2. Vidensk.'s Slskb. Det kgl. dnsk. Oversigt ov. . . . Forhandl. o. s. v. 1879, 3; 80, 1—2. — *m.*
  3. For Sandhed. Et Fjerdingaarsskrift. Bnd. 2, 1798. Hft. 2. Kbh. — *w.*
- Litteraturselskab.** Det skandinaviske — 's Skrifter. 1812, 2; 1813, 2. — *w.*
- Maanedsskrift. Norskt, udg. af P. A. Munch. Bind 2—4. Chrstnia 57—58. — *w.*
- Tidsskrift Dansk. Udg. og redig. af J. F. Schouw. Bnd. 1—5, 3 (Nr. 1—27). Kbh. 47—51. — *w.*

- (3). Tidsskrift. Nord., för vetensk. o. s. v. utg. af Letterstedtska föreng. o. s. v. 1880, 4—8; 1881, 1—3. Stockh.

II. Historie og Geografi.

12. **Falkenberg. Chr.** Kalender. 1881. Udg. af P. G. Lydicke. Kbh.
18. **Rawlinson. G.** The five great monarchies of the ancient eastern world, or the hist., geogr. and antiqivities of Chaldæa, Assyria, Babylonia, Media and Persia, collect. and illustrat. from ancient and modern sources. 4. ed. Vol¹ 1—3. London 79.
24. **Goguet. Ant. Yves.** Undersøgninger om Lovenes, Kunsternes og Videnskabernes Oprindelse og deres Fremgang hos de gamle Folk. Ovr. af det franske Sprog ved Jens Hvas. Dl. 2—3. Kbh. 1768—69. — *w.*
26. **Bergmann. G. Th.** Om Grekernas boningshus under den homeriska tiden. Prg. Wnsbrg. 80.
27. **Lindroth. L.** Kort sammandrag af de rom. antiqviteterna. Prg. Stockh. Besk. 80.
- Madvig. J. N.** Den romerske Stats Forfatning og Forvaltning. Bnd. 1. Kbh. 81.
- Marquardt. Joach. u. Theod. Mommsen.** Handb. der röm. Alterthümer. Bnd. 7, Abth. 1. Leipz. 79.
- Meyer. J. L.** Læreb. i de rom. Oldsager til Brug for den stud. Ungd. Ovs. af det Tyske. Kbh. 1799. — *w.*
- Weise. J. P.** Læreb. i de rom. antiqviteter. Til Brug i Latingymn.'s øvst. Kl. Krstnia. 80. — *frlg.*

28. **Nielsen. Fr.** Romerkirken i det nitt. Aarh.
Det indre Liv. I. Kbh. 81.
29. **Schatzen. Joh. Jac.** Anfangsgründe der Geographie, in welchen nach Anleitung x x illuminirter Homannischer Charten die vornehmste Reiche der Welt nach ein. ganz neuen Einrichtung erkläret werden. Frankf. u. Leipz. 1766. — *w.*
33. **Nordenskiöld. A. E.** Vegas Reise omkring Asia og Europa tilligemed et hist. Tilbageblik paa tidligere Reiser langs Nordkysten af den gl. Verden. Autor. Udg. før Norge og Danm. ved B. Geelmuyden. Krstnia. Hft. 1. 80.
34. **Nyholm. C. V.** Grundtræk af Danm.'s Statsforf. og Statsforv. o. s. v. Ny Udg. Dl. 2. Kbh. 80. Oldskrift-Selskab. Det kgl. nord. Aarsmøde 1841. Kbh. 41. — *w.*
- Rosenberg. C.** Nordboernes Aandsliv o. s. v. II, 3. Kbh. 80.
- Thorlacius. Skul. Thordi.** Antiquitatum boreal. observationes miscell. Spec. sext. — 147. Thjodolf Hvin.
- Thorsen. P. G.** De danske Runemindesmærker beskrevne og forklarede. Afd. 1—2, 1—2. Kbh. 64; 80. — *m.*
- Worsaae. J. J. A.** Danmarks Oldtid oplyst ved Oldsager og Gravhøje. Kbh. 43. — *w.*
— — Nordens Forhistorie. Efter samtidige Mindesmærker. Kbh. 81.
36. Aarsberetngr. fra det kgl. Geheimearchiv o. s. v. Bnd. 6, Hft. 5. Kbh. 80. — *m.*
Codex Esromensis. Esrom Klosters Brevbog. Udg. ved O. Nielsen. 1. Kbh. 80.

- (36). **Magazin.** Danske o. s. v. Bnd. 5, Hft. 1. Kbh. 81.
37. **Erslev. Kr.** Danmarks Len og Lensmænd i det sextende Aarh. (1513—96). Kbh. 79.
 — — Konge og Lensmand i det sext. Aarh. Studier ov. Statsomvæltningen i 1536 og dens Følger for Kongemagt og Adelsvælde. Kbh. 80. — *m.*
- Holberg. Ludvig.** Danmarks Riges Hist. Tom. 3. Kbh. 1754. — *w.*
- Møllerup. W.** Danmarks Forhold til Lifland fra Salget af Estland til Ordensstatens Opløsning (1346—1561). Kbh. 80. — *m.*
- Saxo.**
 Bruun. Chr. Angers-Fragmentet af et Haandskr. af Saxo Gramm. Med en Indldng. I: Lykønskningsskr. til Kbh. Unv. ved dets firehundredaars Stiftelsesfest fra det st. kgl. Bibl. Kbh. 79.
39. **Reinhardt. C. E. F.** Valdemar Atterdag og hans Kongegjærning. Kbh. 80.
43. **Lund. Troels.** Danm.'s og Norges Hist. i Slutn. af det 16. Aarh. Bog 2—3: Dagligt Liv. Boliger i Byen. Herregaarde og Slotte. Kbh. 80.
44. Kong Christian d. Fjerdes egenh. Breve. Udg. ved C. F. Bricka og J. A. Fridericia Hft. 1—2. Kbh. 78—79.
 — — — — —, Befalinger og Statsskrivelser til Rigsraadet, udg. af Chr. Molbech. Bnd. 1, Heft. 1. 1596—1627. Kbh. 47.
- Nyerup. R.** Karakteristik af Kong Chr. d. Fjrd.,

- (44). grundet især paa et Udv. af hans egenhænd. Breve. Hvortil er føjet nogle Efterretn. om Børsen. Kbh. 16.
53. Beretn. om Arriere-Gardens Fægtning ved Oversø d. 24. Apr. 1848. Kbh. — *w.*
55. **Nielsen. A. H.** Personalhist. Notitser om Embedsmænd . . . i Aalborg o. s. v. Hft. 4. Aalb. 80.
56. Mindetale ov. Herr Andr. Peter Greve af **Bernstorff**, holden i Vidensk.'s Slsk. d. 3. Nvbr. 1797 og eft. dets Befaling udg. af dets Skrt. P. C. Abildgaard. Kbh. 1797. — *w.*
- Vaupell. Otto. Rigskansler Grev **Griffenfeld**. Et Bidr. til Nordens Hist. i det 17. Aarh. Dl. 1. Kbh. 80.
- Brun. H. Biskop N. F. S. **Grundtvigs** Levnetsløb o. s. v. Hft. 4—12. Kbh. 80—81.
- Graae. Th. **Grundtvig** paa Langeland (1805—8). Et skitseret Tidsbillede. Kbh. 80.
- Nygård. Fr. Det Schouboeske institut og N. F. S. **Grundtvigs** lærervirksomhed sammesteds. Et tidsbillede. Kbh. 80.
- Carstensen. E. Psalmedigteren Biskop Thomas **Kingos** Levned. Kbh. 81.
- Kierkegaard. Søren.** Af — 's efterl. Papirer. Ved H. Gotsched. 1849; 1850: Kbh. 80. 1851—53; 1854—55. Kbh. 81,
- Marstrand. Vilh.** Breve og Uddrag af Breve fra denne Kunstner. Saml. og ledsag. med ngl. indled. Ord af Etatsr. Raffenberg. Kbh. 80.
- Daae. Ludv. Gerhard **Schöning**. En Bio-

- 56). graphi. Udg. i Hundredeaaret efter hans Død. Chrstnia. 80.
 Festen for **Thorvaldsen** i Hotel d'Angleterre d. 7. Oktbr. 1838. Kbh. — *w.*
Wagner. Ludv. Et Soldaterliv i forrige Aarh. (Oberst Fr. Crl. **Wagner**). Kolding 80.
 Breve fra og til Chr. **Winther**, udg af F. L. Liebenberg. Kbh. 80.
Jørgensen. A. D. Georg **Zoega**. Et minde-skrift. Kbh. 81.
57. **Fedderson**. A. Nogle danske Overfladeforhold. Et Foredrag. Kbh. 81. — *frf.*
Hansen. V. **Falbe**— og **Will. Scharling**. Danm.'s Statistik. Hft. 13—15. Kbh. 80—81.
 Sammendrag af stat. Oplysninger o. s. v. N. 8. 1880. Kbh. 80. — *m.*
 Statistik. Danmarks. Stat. Tabelværk. IV, C, 2. 1879. Kbh. 79; D. 2. 1879. Kbh. 79. — *m.*
58. **Hübertz**. J. R. Aktstykker til **Bornholms** Hist. 1327—1621. Kbh. 52.
Simonsen. Vedel. Samlgr. til den fynske Herregaard **Elvedgaards** Beskr. Hft. 1—2. Odns. 45—46.
Rasbech. Joh. Ptr. **Frederiksborg** Slots Beskr. Kbh. 32.
Davidson. J. Fra det gamle Kongens **Kjøbenhavn**. — 104.
Nielsen. O. **Kjøbenhavns** Hist. og Beskr. Dl. 3, Hft. 1 (Kbh. i Aarene 1536—1660 I, 1). Kbh. 80.
Kjøbenhavns Børs. — 44: Nyerup. Chr. IV.
 — Overskou. Th. Den danske

- (58). Skueplads i dens Hist. fra de første Spor af dansk Skuespil indtil vor Tid. D. 1—5. Kbh. 54—64. — 4 Bind.
- Hist. Beskr. ov. Ildsvaaden i **Kjøbenhavn** 1795; Kbh. 1795 — *med 5 andre Smaaskr. i samme Anledning, deriblandt om Brandvæsenet og „SundhedsRaad“.* — *w.*
- Rasmussen. A. Kall. Hist.-topogr. Efterretninger om Musse Herred paa Laaland. I. **Maribo** Sogn. Kbh. 66.
- Kinch. J. **Ribe** Bys Hist. og Beskr. 1536—1660. Hft. 1. Odder 80.
- Knudsen. P. Danmark i Middelald. En geogr.-stat. Undersøgelse. Hft. 1 (**Sjælland**). Kbh. 34.
- Skattelign. for **Viborg** for Aaret 1881 *med* Over-
slag over V.'s Indt. og Udg. for s. A.
65. Ágrip af Noregs konunga sögum. Diplmtr. udg. for samf. til udg. af gl. nord. ltrtr. ved Verner Dahlerup. Kbh. 80.
67. **Ahlqvist. Å.** Ännu några ord om kng. Erik XIV's död. Stockh. 69.
- Hildebrand. Hans.** Sveriges medeltid. Kulturhist. skildring. Dl. 1, 1. Stockh. 80.
- Montelius. Osk. og fl.** Sveriges historia. Dl. 4. Sv.'s storhedstid 1611—1718. Af **Mart. Weibull.** Hft. 5; 7; 8; Dl. 5. Partitid-hvarfvet 1718—1809. Af **Rud. Tengberg** och **S. J. Boethius.** Hft. 4—6. Stockh. 80—81.
69. **Buckle. Hnr. Th.** Civilisationens historia i England. — 104.
71. Saml. af biogr.. hist. og polit. Anekdoter om de mærkværdigste Personer og Tildragelser

- (71). i den franske Revol., ovsr. af Fransk ved K. V. Hansen. Kbh. 1799. — *w.*
72. **Holck. H.** Om Politiet i Paris og den berømte Politi-Lieutnant Sartine. Kbh. 1780. — *w.*
76. **Gregorovius. Frdn.** Die Gesch. der Stadt Rom im Mittelalter. Bnd. 5—7, 3. Aufl. Stuttg. 78—80; Bnd. 8, 2. Aufl. smstds. 74.
81. **Helmolds.** Slavekrønike. Ovsr. af P. Kierkegaard. Hft. 1. Kbh. 80.
101. **Bjerknes. C. A.** Niels Henrik **Abel.** En Skildring af hans Liv og vidensk. Virksomhed. — Følgehefte til Nord. Tidsskr. utg. af Letterst. förengn. 1880—3.
- d'Aubigné. Bayards** Historie. Ovsr. fra Fransk. Krstnia. 80.
- Irving. Wash.** The life and voyages of Christ. **Columbus**, to which are added those of his companions. Vol. 1—3. New-York. 51.
- Marckmann. J. W.** Bogtrykkeren Benjamin **Franklins** Liv og Levnet. Kbh. 37. — *w.*
- Ahlqvist. Alfr. Gust.** **Karin** Månsdotter. En monogr. Stockh. 74.
- Lang. H.** Huldreich **Zwingli** Et religiøst Karakterbillede fra Reformationens Tid. Kbh. 81 (104: Kulturh. Personl. 10).
104. **Buckle. Hnr. Thom.** Civilisationens historia i England. Öfvrstn. af O. V. Ålund. Ny uppl. Stockh. Hft. 1—3. 80—81.
- Davidson. J.** Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn. Kbh. 80.
- Kraft. Jens.** Kort Fortæling af de vilde Folks fornemmeste Indretninger, Skikke og Menin-

- (104). ger til Oplysning af det menneskelige Oprindelse og Fremgang i Alm. Sorøe. 1760. Personligheder, Kulturhist. o. s. v. Udg. af Trier. Nr. 10. Kbh. 81.
- Ræder. Osc.** Om de uhistoriske og historiske Folk. En philos.-hist. Afhndl. Kbh. 75.
- Schmieder. K. Chr.** Gesch. der Alchemie. Halle. 32.
- Schwanenflügel. H.** Oldtidens Kulturhistorie i sine Hovedpunkter. I. Kbh. 80.
108. **Bugge. Soph.** Studier ov. de nord. Gude- og Heltesagns Oprindelse. Hft. 1. Chrstnia 81.
115. Aarbøger for nord. Oldkyndighed o. s. v. 1880. 2-4; 81, 1. Kbh.
- Arkiv. Hist. Et Mndskr. o. s. v. 1880, 6-12; 81, 1-5. Kbh.
- Bibliothek. Hist. Udg. af C. Silfverstolpe. Dl. 7, 1880, 1. Stockh.
- Samlinger til jydsk. Hist. o. s. v. Bnd. 8, 2. Aalb. 80.
- Tidsskrift. Geogr. o. s. 1880, 3-12; 81, 1-2. Kbh.
- Hist. Rkk. 5, Bnd. 2, Heft. 2. — Kbh. 80.
116. Kildeskrifter. Hist. i Overs. o. s. v. XVI —XVIII. Kbh. 80.
- Monrad. D. G.** Gjengangeren, indeh. Bidrag til den nyeste Tids Hist. Kbh. 44. — *w.*

III. Litteraturhistorie.

118. Aarsberetng. o. s. v. fra d. st. kgl. Bibl. Bnd. 3, Hft. 5. Kbh. 80. — *m.*
- Åarskatalog för svenska bokhandelen. 1879 —80. Stockh.

- (118). Bogfortgnls. Dansk o. s. v. Aarg. 29, 11—12, 1879; 30, 2—8, 1880. Kbh.
 Boghndlrtd. Nord. o. s. v. Aarg. 14, 1879/80, 52—55; 15, 1880/81, 1—50. Kbh.
 Boklexikon. Svenskt. o. s. v. Utarb. af H. Linnstrøm. Hft. 25—38. Stockh. 80—81.
 Uebersicht. Monatl. . . . des deutsch. Buchhndl. 1880, 5—12; 81, 2. Leipz. — *g.*
 Verzeichniz der Bücher o. s. v. 1880, 1—2. — *Boghndl. N. Christensen.*
119. Fortgnls. ov. en Boet eft. afd. forhv. Gouvernør. P. Hansen tilhør. Bogsaml (vestind. Øer m. v.), som sælges. Kbh. 81.
120. **Rohde. Erwin.** Der griechische Roman und seine Vorläufer. Leipz. 76.
121. **Borchsenius. Otto.** Literære Feuilletoner. Kbh. 80.
131. Centralblatt. Ltr. o. s. v. Hrausg. v. Zarneke 1880, 23—52; 81, 1—22. Leipz.

IV. Nationallitteratur.

133. **Aeschylos.** Agamemnon. Mit erläut. Anm. herausg. von Rob. Enger. 2. Aufl. umgearb. v. Walther Gilbert. Leipz. 74.
 — . Perser. Erkl. v. W. S. Teufel. 2. Aufl. Leipz. 75.
Aeschylos. Prometheus. Nebst den Bruchst. des Prom. lyom. Für dn. Schulgebr. erkl. v. N. Wecklein. 2. Aufl. Leipz. 78.
Anacreons Digte, udg., ovrs. og oplyste ved S. Meisling. Kbh. 26. — *w.*

(133). **Anna Konmenas Alexiade.** Ovr. . . . af O. A. Hovgård. Hft. 3. Kbh. 80.

Euripides. Ausgew. Tragd. Für d. Schulgr. erkl. v. G. Kinkel; Bndch. 1. Phönissen. Brln. 71.

Herodoti histor. lbr. IX. Opera Fr. Vlg. Reizii. I, 1 ed. 3. Lips. 16; 2 ed. 3. ibid. 13. — *w.*

Homer.

Berg. Nogle Stykker af Iliaden og Odysseen tillige med et Par metr. Bemærkninger til Brug ved den første Læsning af Homer. Kbh. 45. — *w.*

Kirchhoff. A. Die homerische Odyssee. 2. Aufl. Berlin. 79.

Lukianos fra Samosata. Udv. Skrifter i Orvs. og ledsag. af en Levnedsbeskr. ved M. C. Gertz. Kbh. 81.

Plutarchi vitæ. parall. Recogn. Car. Sintenis. Vol. 1—3 Lips 52—53; iterum recogn. Vol. 4—5. ibid. 74—75.

— vitæ parall. Themistoclis et Camilli, Alexandri et Caesaris, not. illustr., in usum juvent. cur. C. H. Joerdens. Ed. nov. ind. adiecit J. H. C. Barby. Berol. 1797. — *w.*

Sophoclis tragoediae. Nova ed. accur. in us. praelect. acad. et schol. Lips. et Lugd. Bat. 18. — *w.*

— Philocteta. Rec., proleg. et comment. instr. Chr. Cavallin. Lund 75. —

Xenophontis hist. Graeca. Rec. et præf. est L. Dindorfius. Ed. tert. emend. Lips. 66. — *w.*

- (133). **Xenophontis.** memorab. Socratis dictorum libri. quattuor. Text. recogn., animadv. et ind. adjec. Guil. Lange. Hal. Sax. 1806. — *w.*
136. **Caesaris. G. Jul.** opera. Ed. sec. cur. J. G. Hutten. Stuttg. et Tub. 20. — *w.*
 — — comment. de bello civ. Mit Anmärk. v. J. C. Held. 2. Aufl. Salzburg. 27. — *w.*
 — — — — Gall. Gram. u. hist. erkl. v. C. G. Herzog. Leipz. 25. — *w.*
- Ciceronis. M. Tullii** ep. ad fam. libri. XVI, ep. ad M. Brutum liber, epistolar., quae non extant, fragm. Ex emend. D. Lambini. Ap Petr. Santandreamum 1580. — *w.*
 — — Cato Major de senectute. Til Skolebr. bearb. af G. F. V. Lund. 2. Udg. Kbh. 67. 2 Aftryk.
 — — — — —
 Für den Schulgebr. erkl. v. Carl Meissner. Brln. 70. — 4 Aftryk, hvoraf 1. g. fra L. Hjardemaal.
- Cornelii Nepotis** vitae excell. imperat. Ad ed. Bipont. et stereot. emend. et in us. juventutis ed. Havn. 10. — *w.*
 — — — — — . (opt. editt. collatis ed. M. Rathje. Hafn. 1802.?)
 — *Titl. mangler.* — *w.*
 — — — — — . In us. schol. Dan. et Norveg. (cur. Barth. Chst. Sandwig) Hafn. 1776. — *w.*
- Curtius Rufus. Q.** *En Udg. med Not., Suppl. og Ind. Titelbl. mangler.* — *w.*

- (136). **Cuutius Rufus. Q.** de reb. Alex. M. recti tandem captui juvenutis accommodatus. Durch Emil. Sincerum. Augsb. 1757. — 2 *Aftryk.*
— *w.*
— — — Des — noch vorhandene acht Bücher von den Thaten Alex. des Gr. übrs. v. A. d. Heinr. Christian. Stuttg. 55.
- Juvenals** ott., trett. og fjortende Satire. Fordansk. og med en Comment. opl. af Oluf Worm. Kbh. 1801. — *w.*
- Livii Patav. T.** historiar. libri. I—X. Text. exhib., animadv. adj. Er. Møller. Vol. II. Hafn. 19. — *w.*
- Ovidii Nasonis. P.** fastorum libri sex. Für die Schule erkl. v. Herm. Peter. Abth. 1—2. 2. Aufl. Leipz. 79. — (1 *Bnd.*).
— — — metamorphoseon libri XV ex receus. P. Burmanni. Norimbrg. 17.
— *w.*
- Phaedri Augusti liberti fabular. Æsopiar.** libros V in us. scholar. ed. Jac. Baden. Hafn. 1777. — *w.*
- Sallusti Crispi. C.** Catilina et Jugurtha. It. ed. et praef. est. Dr. E. F. Bojesen. Haun. 52. — 3 *Aftryk.*
- Seneca. L. Annaeus.** Mindre moralske Afhandlinger. ovsr. og oplyste af C. G. Limkilde. Odns. 1801. — *w.*
- Suetonius Tranquillus. C.** Uebrs. v. K. Andree u. H. Reichardt. Stuttg. 55. Hft. 1, 3, 5.
- Taciti. Cornelii.** Germania. Agricola. Dialogus

- (136). de orat. Text. recogn. Carl Halm. Lips.
80 — 8 *Aftryk.*
- Taciti. Cornelii.** Histor. libri, qui supers. Schulausg. v. Cril. Heraeus. Bnd. 1, 3. Aufl. Leipz. 77; 2, 2. Aufl. smstds. 75. — (1 Bnd.).
- Terentii. P.** comoed. sex. ad. opt. ed. nunc dem. emend. Acced. not. Joh. Minellii et index. (*Nedreste Dl. af Titelbl. mnglr.*) — *w.*
- — — recte tandem captui juven-
tutis accommod. Durch Emnl. Sincerum.
Frankf. u. Leipz. 1762. — *w.*
- — Andria. — *Udklip af Elberlings*
Udg. — 5 Aftryk, hvoraf 1 g. fra L. Hjardemaal.
138. Haandbog i den danske Litteratur, udg. til
Brug i Skole og Hjem af Sig. Müller. Kbh.
80.
139. **Brun. Joh. Nord.** Einer Tambeskielver. Et
Sørgespil i fem Optog til Brug for den Kgl.
Danske Skueplads. — *Uden Aarstal.*
- — — Zarine. Et Sørgespil i fem
Optoge. Opf. paa den Kngl. Danske Skuepl.
første Gang d. 17. Februarii 1772. — *Uden*
Aarstal.
- Bøgh. Erik.** En liden Hverdags-Postille. — 317.
- Drachmann. H.** Peder Tordenskjold. Et na-
tionalt Digt. Kbh. 80.
- Ewald. Jhns.** Udv. Skrifter. Udg. af F. L. Lie-
benberg. Kbh. 55.
- Grundtvig. N. F. S.** Poet. Skrifter. Udg. af
Sv. Grundtvig. Dl. 1—2. Kbh. 80.
- Hansen. Mads,** Ungkarl. Sange. 2. Opl. Kbh. 67.
- Hostrup. C.** Eva. Skuespil i 4 Akter. Kbh. 80.
- Peder Smed. Et dansk rim fra reformations-

- (139). tiden. Udg. v. Sv. Grundtvig. Kbh. 80.
141. Sange, 5, ved Festen for Carl Ploug d. 16. Febr. 1880. — *g. fra Student H. Krarup.*
144. **Munch. A.** Mindedigte over norske og danske Mænd og Kvinder fra 1834 til 1877. Chrstnia, 77.
 — —. Pave og Reformator. Hist. Digtning. Kbh. 80.
 — —. Udvalgte Digte. Kbh. 73.
146. Ved gymnastik- og exercitsopvisningen i Ejdsvåg d. 4. Juni 1879. Prg. Molde 79.
147. Edda Snorra Sturlusonar. Sumpt. leg. Arnmgn. Tm. 1—3, a. 1848, 52, 81.
 Runemindesmærker. De danske, beskr. og forkl. af P. G. Thorsen — 34.
 Saga. Erex. Eft. hndskr. utg. af Gust. Cæderschiöld. Kpnh. 80.
 Sagaen om Ragnar Lodbrog og hans Sønner. Fortalt af P. A. Gødecke. Med Billeder af A. Malmström. Paa Dansk ved Fr. Winkel-Horn. Stockh. 80.
 Sagastykker. Udv. Fordanskede af Grimur Thomsen. Kbh. 46. — *w.*
- Thiodolf** Hvinensis. Hoestlang. Fragm. duo cum explan. Sripsit Skulius Thordi Thorlacius. Prg. Kbh. Metr. 1799. — *w.*
154. **Byron.** Don Juan. Ovsr. paa Dansk af H. Drachmann. Med Indledningsdigt. Hft. 1—2. Kbh. 80—81.
 — . Junker Harolds Pilgrimsfart. Et romant. Kvad. Ovsr. af A. d. Hansen. Kbh. 80.
- 154 b. **Longfellov. H. W.** Den gyldne Legende. I fri Efterlign. ved Thor Lange. Kbh. 80.

157. **Delavigne. Cas.** Oeuvres compl. Paris 36.
Hugo. V. Notre-Dame de Paris. Vol. 1—2.
 Paris 58.
Montesquieu. Oeuvres. Tom. 1—6. Amstrd.
 et Leipz. 1759. — *w.*
164. **Romancero.** Spanske Folkeromancer. I Ud-
 og Ovr. ved A. Richter. Kbh. 80.
166. (**Göthe**). Götz von Berlich. mit der eis. Hand.
 Ein Schausp. 3. Aufl. Frnkf. u. Leipz. 1775.
 — *w.*
- Salzmann. Chr. Gotth.** Carl von Carlsberg eller
 om den menneskelige Elendighed. Ovr. af
 det Tydske. Bind 1—3. Kbh. 1797. — *w.*

V. Sprogvidenskab.

174. **Schlyter. Gust. Rgn.** Hist. inledn. till en språk-
 vetensk. encyclopedi. Prg. Krlskrn. 80.
Tegnér. Es. Språkets makt öfver tanken. Stockh.
 80.
178. **Kühner. Rfl.** Ausführl. Gramm. der griech.
 Sprache. Thl. 1—2. Hannover 34—35. — *w.*
Lange. Fr. Det græske Sprogs Gramm. 3.
 Udg. Kbh. 35. — *w.*
179. **Riemer. Fr. Wlh.** Klein. griech.-deutsches Hand-
 wörterb. 3. Aufl. Th. 1—2. Wien 19. — *w.*
180. **Berg. C.** Græsk Læseb. for de første Beg.
 Kbh. 43. — *w.*
Lange. Fr. Materialier til at indøve den græ-
 ske Forml. 2. Opl. Kbh. 34. — *w.*
181. **Baden. Jac.** Grammatica Latina. 7. Udg. ved
 N. Fogtmann. Kbh. 30. — *w.*
Billroth. G. Latein. Schulgramm. für alle Kl.
 Leipz. 34. — *w.*

- (181). **Dahl. Bast.** Om Udtalen af Latin i ældre og nyere Tid. Prg. Chrstnia. Aars og V. 79.
182. **Georges K. E.** Deutsch-lat. Handwörterb. Bnd. 1—2. Leipz. 31—33. — *w.*
 — — Lat.—deutsch Handwörterb. 8. Aufl. Bnd. 1—2. Leipz. 37. — *w.*
Schreiner. E. Latinsk vocabularium til skolebrug. Chrstnia 80. — *frlgr.*
183. **Krebs. Joh. Phil.** Anleitung zum Lateinschreiben in Regeln u. Beisp. 8. Aufl. Frnkf. a. M. 37. — *w.*
184. **Campe. Joach. Hnr.** Robinson secundus. Tironum causa latinitate donatus a Ph. Jul. Lieberkühnio, iter. rec. a L. Fr. Gedike. Ed. tert. Züllich. 1794. — *w.*
188. Tidskr. Nord. for Filologi. Ny Række. Bnd. 5, Hft. 1—2. Kbh. 80—81.
190. (**Petersen. N. M.**). Kortf. dansk Retskrivningslære. Udg. af Slsk. for en forbedret Retskr.'s Udbredelse. Kbh. 37. — *w.*
191. **Larsen. A.** Af en Afskrivers Optegnelser. Nogle ældre Betydng. af nuvær. danske Ord navnl. fra det 17. Aarh. Kbh. 81.
192. **Rasmussen. T.** Indledn. til flere Kundskaber. Læseb. for den danske og norske Ungd. som Barnets tredje Bog. Udg. paa ny af Elisa Rasmussen. Kbh. 1801. — *w.*
Sulzer. Forbered. Øvelser til Opmærksomhedens og Eftertankens Opvækkelse. Skreven til Brug for nogle Klasser af det kgl. Joachimstalske Gymn. og overs. af det Tydske. Dl. 1—2. Kbh. 1784—87. (*1. Bnd.*) — *w.*
194. **Hanssen. J.** Retskrivningsregler. Prg. Skien 79.

195. **Aars. J.** Lidt om vort sprog og dets udtale.
Prg. Krstnia. Aars og V. 80
- Knudsen. K.** Unorsk og norsk eller fremmed-
ords avløsning. Hft. 1—7. Krstnia. 80.
— —. Af Maalstriden 1881. Svar til
Prof. J. Storm og Litter. A. Larsen m. m.
Krstnia. 81.
197. **Thorkelsson. Jón.** Supplement til islandske Ord-
bøger. 2. borda — fullfoera. Pg. Reykj.
80.
204. **Hviding.** Engelske Stileøvelser. Kbh. 1805.
— *w.*
- Lund. Joh.** Dansk-engelsk Ordbog i Udtog
med fuldstændigt Gloseforraad til „Engelske
Stiløvelser“. Odns. 80. — *f.*
205. **Lönneberg. R. V.** Några erinringar vid läran
om pronom. i Franskan. Prg. Stockh. Nya
elmntsrsk. 80.
- Meidingers** franz. Sprachlehre nach ein. rich-
tigern u. system. Meth. umgearb. v. J. B.
Lugino. 19. Aufl. Köln 1803. — *w.*
206. **Hansen. M. James** — . De vigtigste franske
homonymer og deres udtale, til skolebr. Prg.
Brg. Tank. 80.
207. **Jung. C. F.** Franske Stiløvelser til Brug for
højere Real- og Pigeskoler. 2. Udg. Kbh.
80. — *f.*
208. **Ahn. F.'s** prakt. Lærebog i det franske Sprog.
1. Kurs. Ovr. efter det 65. Opl. af Aug.
Arlaud. 5. Udg. Kbh. 64. — *w.*
- (**Bastian. W. G.**) Französ. Leseb. für deutsche
Söhne u. Töchter. Neue Aufl. Leipz. 1805.
— *w.*

- (208.) **Jung. C. F.** Fransk Elementar bog. Læseb. Gram. og Stiløv. For de første Undervisningsaar. 2. Udg. Kbh. 80. — *f.*
215. **Franceson. C. F.** Neues Spanisch-Deutsch. u. D.-Sp. Wörterb. Nach der neuest. seit 1815 von d. Span. Akad. sanct. Orthogr. 2. Aufl. Thl. 1—2. Leipz. (*Uden Aarstal*).
218. **Møller. Malthe.** Exempelsaml. til Övls. i al Slags tydsk pros. Stil, uddrag. af de bedste Forf.'s Skr. med Indldn. og Anm. Tilligemed et Reg. ov. tydske Ord og Talemaader. Kbh. 1805. — *w.*
219. **Egger. Alois.** Deutsches Lehr.- u. Leseb. für höhere Lehranst. Thl. 1—2, 1. 6. Aufl. Wien 79.
- Riise. J. Chr.** Tydsk Læseb. for Begyndelseskl. 5. Opl. Kbh. 53. — *w.*

VI. Æsthetik og Kunst. VII. Filosofi.

VIII. Theologi.

230. **Dietrichson. L.** Christusbilledet. — 241. Katalog. Illustr. ov. Kunstudstillingen paa Charlottenborg 1881. Autor. Udg. ved F. Hendriksen. Kb.
- Müller. Soph.** Dyreornamentiken i Norden, dens Oprind., Udvikl. og Forhold til samtidige Stilarter. En archæol. Unders. Kbh. 80. — *m.*
231. **Bruun. Schou.** Prøve paa en kort udsigt over Litteraturens forsk. grene forsynet med eksempler. Nærmest. for skolen. Prg. Krstnsund. 80.
- L. K.** Æsthetik — Dogmatik — Hr. Höedt. Kbh. 57. — *w.*

- (231). **Overskou. Th.** Den danske Skueplads — 58; Kbhvn.
232. **Jastrau. L.** Sange til Skolebrug. Udsatte for 3 lige St. Odns. 79; II Odns. 80. — *frl.*
234. **Baumeisteri. M. Fr. Chr.** philosophia definitiva, hoc est definitiones philosophicae ex syst Lis. Bar. a Wolf. Ed. nova Vitemb. 1762. — *w.*
- Nielsen. R.** Grundideernes Logik i kort Begreb. Kbh. 80.
- —. Logik og Propædeotik. Cursus for Universitetsaaret 1867—68. Kbh. 67.
- —. Logik og Psychologie. Cursus for Universitetsaaret 1867—68. Kbh. 67.
- —. Om Aandsdannelsen med særl. Hensyn paa vort Opdragelsesvæsen. Sex Forelæsninger. Kbh, 77.
- —. Om Arbejdets Betydning for det aandelige Liv. Almeenfatt. Foredrag. Kbh. 80.
- —. Om „Den gode Villie“ som Magt i Videnskaben. Kbh. 67.
- —. Om personlig Sandhed og sand Personlighed. Tolv Forelæsn. for dann. Tilhr. af bgg. Kjøen, holdte ved Univ. i Vint. 1854. Kbh. 54.
- —. Paa Kierkegaardske „Stadier“, et Livsbillede. Kbh. 60.
- —. Skjæbne og Forsyn for store og smaa Nationer. Et Foredr. holdt i den danske Folkeforening. Kbh. 66.
- Svensson. S. G.** Grunddragen af de s. k. formela logiken, kritiskt. skärskådade. Prg. Norrkp. 80.

- (234). **Treschow. N.** Om Philosophiens Natur og Dele, dogmatisk og hist. Indledn. til denne Videnskab. Kbh. 1811.
239. **Clausen. Hnr. Nkl.** Det nye Test.'s Hermeneutik. Kbh. 40. — *w.*
240. **Odland. Th.** Prøve paa en exeget. haandb. til Lukas's ev. til brug for Gymn. Prg. Krstnia. Aars og V. 79.
241. **Dietrichson. L.** Christusbilledet. Studier ov. den typiske Christusfremstillings Oprindelse, Udvikling og Opløsning. Kbh. 80.
242. **Lindberg. Niels.** Templet i Jerusalem og Forsoningsdagen hos Jøderne. Kold. 80.
246. **Holberg. Ludv.** Alm. Kirke-Hist. fra Christendommens første Beg. til Luthers Ref. Tm. 1—2. Kbh. 1738. — *w.*
247. **Helveg. L. N.** Den danske Kirkes Hist. eft. Ref. 2. omarb. Udg. Dl. 1. Kbh. 57; Dl. 2., Hft. 1—6. Kbh. 80—81.
252. Viborg Stifts Synodal-Act. 1880. — *f.*
255. **Jerusalem. J. Fr. Wilh.** Betrachtungen üb. die vornehmsten Wahrheiten der Religion. Thl. 1—2. Braunschw. 1774—79. — *w.*
256. **Grundtvig. N. F. S.** Salmer og aandel. Sange. Dl. 5 (*Ogsaa under Tit.:* Efterslæt af Grundtvigs Salmesang). Kbh. 81.
Psalmer ved Sørgegudstjen. ov. Højs. Kng. Chr. d. Ott. d. 26. Febr. 1848. Skrevne for Laastrup og Skalts Mnghdr. Viborg 48. — *w.*
257. Samlinger. Kirkehist. o. s. v. Rkk. 3, Bnd. 3, 1—2. Kbh. 80.

IX. Opdragelse og Undervisning.

259. Vor Ungdom. Tidskr. o. s. v. 1880, 3—6; 81, 1. Kbh.
260. **Albanus. Aug.** Om pædag. Straffe og Belønninger. Fordansket ved **G. J. Brøndsted**. Trykt i Fridericia, forl. i Odns. — (*Ud. Aars-tal.; under Fort. 1797*). — *w.*
- Aspling. H.** Några små bidrag till undervisningskonsten, hämtade ur den hel. skrift. Prg. Norkp. 80.
- Funke. C. P.** Læreb. for Pigebørn ell. Undersng. i de Vidensk. og Færdigheder, der ere nødvendigst for velopdragne Fruentimmer. Fordansket ved J. Werfel. Kbh. 1802—3. — *w.*
- Heegaard. S.** Om Opdragelse. En Fremst. af Pædagog. med et Omrids af dens Hist. I. Kbh. 80.
- Llunge. A. P.** Alm. Hukommelsesbog indeh. en tydelig og fuldst. Anviisning til Regnskab over Formue, Tid og Evner. Efter Jullien og Höck. Med en Fort. af Etsr. Rdr. Pram. Kbh. 19 — *w.*
- Nielsen. R.** Om Aandsdannelse med særl. Hensyn paa vort Opdragelsesvæsen. — 234.
- Waldheim. J. S.** v. Gesch. u. Meinungen eines Brautwerbers. Den jungen Frauenz. gewidmet. Wien 1784.
- 260b. **Østergaard. H.** Om Skoleborde. Udg. af Danm.'s Lærerforeng. Kbh. 80.
261. **Helms. Jhns.** Om Lærernes personl. Still. til Christendommen og andre Tidens Bevægelser. Prg. Kbh. Borgrd. Krsth. 80.

- (261). **Iversen. C.** Nogle Bemærkn. om Underv.'s Ordning i dn. lrd. Sk. Prg. Hors. 80.
- Nygaard. M.** Om den praktiske Realkl. Prg. Frdskshld. 79.
- Ussing. J. L.** De lærde Skolers Undrvsngsplan og de levende Sprogs Stilling i samme. Kbh. 64. — *w.*
- Voss. V.** Overlærerposterne ved de off. Skoler samt et nyt Gagereglement for de ved disse ansatte Lærere. Prg. Aalsnd. 80.
262. **Ross. J.** Om troper og figurer med en indldng. om fordringerne til den gode stil i alm. Prg. Brgn. Tank. 79.
264. **Møller. Christen.** Religionsfagets Stilling ved den lrd. Sk. Prg. Kbh. Brgrd. Kbh. 80.
266. Om fremgangsmaaden ved underv. i regning i middelskoler. Prg. Krstnia. Aars og V. 80.
268. **Bekkevold. Fr.** Om underv. i fransk ved Gjertsens sk. Prg. Krstnia. Grtsn. 79.
- Om fremgangsmaaden ved underv. i fremm. sprog. Prg. Krstnia. Aars og V. 80.
- Voss. V.** Den lat. Stil i Middelsk. og Gymn. Prg. Aalsnd. 79.
- Wittrup. H.** Nogle Bemærkn. om det tyske Sprogs nuvær. Stilling i de lrd. Sk. Prg. Nykbng. 80.
269. Om fremgangsmaaden ved underv. i tegning i middelsk. Prg. Krstnia. Aars og V. 80.
270. **Alver. J. L.** Rejseberetn. om et 3 maaneders ophold i England. Prg. Frdrkshld. 80.
- Gjør. M.** Om de højere almenskoler i Preussen og kongeriget Sachsen. Prg. Krstnia. Grtsn. 80.

- (270). **Hernlund. Hugo.** Skolordningsforslaget af den 28. Novbr. 1778. Prg. Stockh. Gymn. 80.
- Horn. C. W. Ludv.** Beretn. om en rejse i Tyskland somm. 1879, for at studere det højere Skolevæsen. Prg. Hamar 80.
271. **Linde. A. C. P.** Meddel. ang. de lrd. Skoler o. s. v. for Aarene 1857—78. 3. Hft. Kbh. 81. — 2. *Aftryk* — *m.*
- Wad. G. L.** Herlufsholms to ældste Inventarier. Prg. Hrlfshlm. 80.
272. *Indbdlsskr. fr. Undrøvsngsanst. Danmark:* Aalborg, Aarhus, Frdricia; Frdrksborg; Hlsngør; Hrlfshlm; Horsns; Kbh. (Brgrd. i Kbh., — p. Krsth., Hadslev Lær., Laursens Skl., Lyceum, Mariboe, Metropltnsk., Unv. Kngns Fdlsfst., Vrndmsv., Koldng., Nykbnng., Odns., Randrs., Reykjavk., Ribe, Roskilde, Rønne, Slagls., Sorø, Thisted, Viborg, Vordngbrg. *alle 1880.* — *m.*
- Frederiksborg.* Den nye Skoleordning. Prg 80.
- Herlufsholm.* **Melchior. H. B.** Hist. Efterretn. om den fri adel. Skole H. Kbh. 22. — *w.*
- **Wad. G. L.** H.'s to ældste Inventarier. Prg. 80.
- Kbh. Lyceum.* Fortgnls ov. Skl.'s naturhist. Saml. Prg. 80.
- Kbh. Metropllt.* Prg. 1799. *w.*
- *Det Schouboeske Inst.* **Nygaard. Frdr.** Det Sch. inst. og N. F. S. Grundtvigs Lærervirksomhed sammesteds. — 56, Grundtv. — *Unv.* Forelæsn. og Øvlser o. s. v. For- og Efteraarshlvr. 1880. Kbh. 80. — *m.*

- (275). Hlsngbrg., Hernösnd. Hudksvl., Jönkpng., Kalmar, Karlskrona, Karlstd., Krstnstd., Linkpng., Luleå, Lund. ktdrsk, — priv. elmntrsk., Malmö, Norrkpng., Nykpng., Skara, Stockh. Aten., — Beskow, — gymn., — nya elmntrsk., — hgr. alm. å latinlin. fullst. lärov. å Södermalm, Wallinska flicksk, Strengnäs, Sundsvall hgr. alm. lärov., Umeå, Upsala, Wensbrg, Westrvk., Westrås., Wexjö, Wisby, Örebro, Östersund. — *alle 1880, flere indeh. Fortgnls. ov. Undervisningsmateriel og Samlinger. — m.*

Falun. **Theorin. P. G. E.** Förtekn. på foglar, som anträffats i Dalarne och förvaras i F. allm. lärov.'s museum. Prg. 80.

Stockh. Athen.: Läroverkets organisation. Prg. 80.

Sundsvall: Förtekn. öfv. lärovs.'s myntsamling. Prg. 80.

Wexjö: **Schutz. N. J. W.** Biogr. anteckn. om lektorer o. s. v. II. Prg. 80.

Örebro: **Gellerstedt. N. K. W.** Förtekn. öfv. lärov.'s myntsamling. II. Prg. 80.

Östersund: **Olsson. P.** Förtekn. öfv. lärov.'s mynt- og medaïlsaml. II. Prg. 80.

X. Matematik. XI. Naturvidenskab.

279. Tidsskr. for Mathem. o. s. v. Rkk. 4. Aarg. 4, 1880, 3—6; 5, 1881, 1—2. Kbh.
280. **Bjørn. H. O.** Læreb. i Arithmetik. 3. Opl. Odns. 20. — *w.*
- Ursin. G. F.** Læreb. i den rene Mathem. 2. Opl. Kbh. 26. — *w.*

- (280). **Warming. P. H.** Logar. med 5 Dec. af Tall. 1—10000. Kbh. 66. — *f.*
282. **Cramer. Chr.** Arithmetica. tyronica. 19. Opl. Kbh. 16. — *w.*
285. **Björn. H. O.** Læreb. i Geom., indeh. plan Geom., Stereom. og pl. Trigon. 2. Opl. Odns. 20. — *w.*
287. **Boije af Gennäs. C. O.** Undersökn. af tredje-gradskurven $y^2 = x^2 \cdot \frac{3a - 2x}{a + 2x}$. Prg. Göteb. Realgymn. 80.
- Fagerholm. J. A.** Bidrag til läran om sferer m m. Prg. Wisby 80.
291. Tidsskr. fr. pplr. Fremst. af Naturvidnsk. o. s. v. 1880, 3—6; 81, 1—2. Kbh.
295. **Fagerholm. J. A.** Några ord om ljusets brytning och refl. vid begränsningsytorna till et af sfer. centrerade ytor begränsat genomskinligt medium. Prg. Wisby 80.
298. **Schmieder.** Gesch. der Alchemie. — 104.
303. Archiv für Naturgesch. o. s. v. von Troschel Jahrg. 46, 1880, 4—5; 47, 1881, 1. Berlin. Tidsskr. Naturhist. o. s. v. af Schjödte. Rkk. 3, Bnd. 12, 3. Kbh. 81.
304. **Petersen. P. M.** Kortf. læreb. i mineralogi og geologi for middelskolen. Prg. Krstnia. Maribogd. 79.
305. **Rostrup. E.** Vejledning i den danske Flora. 5. Oplg. Kbh 78 - (2 Aftr.)
- Theorin. P. G. E.** Adnotationes ad Hymenomyces Fahlunens. Prg. Fahlun 80.
306. **Bohr. Chr.** Studier over Melk. Kbh. 80 — *m.*
- Bronn. H. G.** Die Klassen und Ordnungen

- (306). der Thierreichs. o. s. v. VI, 3, 10—15. Leipz. u. Heidl. 80—81.
Theorin. P. G. E. Förtekn. paa foglar, som anträffats i Dalarne. Prg. Fahlun. 80.
308. **Bang. B. L. F.** Jagttagelser og Studier over Embolie og Thrombose i Lungearterierne. Kbh. 80. — *m.*
- Bremer. Victor.** Om det pathol. Fund. hos Døvstumme. Kbh. 80. — *m.*
- Buchan. W.** Huuslægen. En Haandb. for Sundhedselskere, især paa Landet. Tillgmd. Sprengøls Tillæg ovrs. af J. D. Tode. Med Prof. Todes Anmrkngr. Bnd. 1—3. Kbh. 1796—98. — *w.*
- Hufeland. Chr. Wilh.** Konst at forlænge det msklg. Liv. Ovrs. af Tysk. Kbh. 1797. — 2 Aftrk. — *w.*
- Krebs. Cnr.** Om fremmede Legemer i Øjet. Kbh. 80. — *m.*
- Meyer. Leop.** Uterinsygdømmene som sterilitetsaarsag. Kbh. 80. — *m.*
- Møller. Ove. Ldv.** Gastrotomien. Kbh. 80. — *m.*
- Proschowsky. Hnr.** Hjertesygdomme hos Soldater. Kbh. 80. — *m.*

XII. Samfundsvidenskaber.

311. Love og Exped. vdk. Kirke- og Skolevæsen o. s. v. 1879. Kbh. 80. — *m.*
- Lovtidende 1880, 23—59 med Tillæg 3 og 4; 1881, 1—24 med Tillæg 1. Kbh.
- Ministerialtidende 1880 A 19—49, B 20—49; 1881, AB 1—17. Kbh.

312. **Goos. C.** Den danske Straffeprocess i Forhold til Strafferetsplejens Grundsætninger fra Chr. V.'s Lov til Nutiden. Prg. Kbh. Un. Kng.'s Fdslsfest. 1880. -- *m.*
- Jacobsen. P. V.** Fremstill. af det danske Skattevæsen under Kongerne Chr. III og Fr. II. Kbh. 33.
- Sylow. H.** Dommens materielle Retskraft. Undrsgls. fra Civilprocessens Omraade. Kbh. 80. -- *m.*
- Wessel. J.** Ny dansk Formularbog. 2. Opl. gnmg. og forøget af Thom. E. Bartholin. Kbh. 1804. -- *w.*
317. **A. Ø.** En ny „blaa Bog“ ell. Bidrag til Bedømmelsen af det opløste Folkethings Virksomhed. Kbh. 53. -- *w.*
- Borch. Jørg.** Nyeste Bibliothek for det smukke Kjøen. Bnd. 1. En Faders Testamente til sin Datter. Kbh. 1800. -- *w.*
- Bøgh. Erik.** En liden Hverdags-Postille, indeh. femten verdslige Prækener for Menigmand. 2. Opl. Kbh. 77.
- Festen d. 28. Mai 1836 paa Enighedsværn. Kbh. -- *w.*
- Hansen. C. P.** Nyeste dansk Brevbog med et Anhang af fremmede Ord, Formularer til Documenter, Veiviser for Reisende, Taxt for Breve, Pakker etc, stemplet Papirs Brug, Titulatur med Rangfølgen. Kbh. 1801. -- *w.*
- Nielsen. R.** Skjæbne og Forsyn for store og smaa Nationer -- 234.
- Scheel. L. N. von.** Vidnesbyrd affordret af Kirkeprovst Nielsen i Slesvig i hans „Ma-

- (317). terialien zu einer Apellation für Slesvig-Holstein und dessen Geistlichkeit“ Ovr. af Theod. Schorn. Kbh. 50. — *w.*
 Tidende Ved Forhandl. ved Provindsialst. for Sjæll., Fyens og Loll.-Falsters St. samt for Island og Færøerne. 1835—36. Kbh. 36. — 2. Bnd. — *w.*
318. Forslag ang. Foranstaltninger til Huusdyravlens Fremme afg. af den. ved allrh. Resol. af 19. Jan. 1851 nedsatte Commission. Udg. af Indenrigsmnstr. Kbh. 51. — *w.*
 Tidsskrift. Hedeselskabets o. s. v. 1880, 5—9; 81, 1—4. Aarh. — *g.*
-

B. Disciplenes Bogsamling.

havde i Behold fra Aaret April 1879 til Marts 1880	Kr. 0,91 Ø.
og har i Aaret April 1880 til Marts 1881 haft i Indtægt	
fra 26 Mdlmr. Bidrag for $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$ 80	— 26,00 —
— 3 — — — $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{6}$ 80	— 1,50 —
— fundet i Skolen	— 0,05 —
— 4 Mdlmr. Bidrag for $\frac{1}{9}$ 80— $\frac{31}{3}$ 81	— 4,68 —
— 25 — — — $\frac{1}{10}$ 80— $\frac{31}{3}$ 81	— 25,00 —
— Skoleballets Overskud	— 15,02 —
— Salg af 5 Fortegnelser	— 1,75 —

i alt Kr. 74,91 Ø.

og i samme Tidsrum udgivet

til Indkjøb af nye Bøger	Kr. 54,60 Ø.
og til Indbinding	— 16,30 —

i alt Kr. 70,90 Ø.

saa at den d. 31. Mats 1881 havde i Behold . . Kr. 4,01 Ø

Fra d. 4 Juni 1880, da Listen i det sidst udsendte Indbydelsesskrift sluttedes, indtil d. 2. Juni d. A. har Tilvæksten været følgende:

1. Fra alle Lande o. s. v. 1880, 6—12; 1881, 1—4. Kbh.
Smaastykker (til Folkelæsning) o. s. v. Bnd. 10, 5; 11, 1—2. Kbh.
3. **Carit Etlar.** Salomon Baadsmand. Kbh. 80.
Ewald. H. F. Anna Hardenberg. Hist. Roman. Kbh. 80.
Kok. Martin. Niels Kjeldsen. En dansk Dragons Kamp og Død 1864. Kbh. 1881.
Lie. Jonas. Rutland. En Fortælling. Kbh. 80.
4. **Hauch. C.** Minder fra min første Udenlandsrejse. Kbh 71. — *Gave fra Stud. Münster.*
5. **Topelius. Zacharias.** Feltlægens Historier. Paa Dansk ved Fr. Winkel Horn. Dl. 1—4. Kbh. 80; 81.

C. Den naturhistoriske Samling

- er bleven forøget med
 præpareret Lunge af en Skildpade. Gave af Hr.
 Overlæge Gad, Viborg.
 Slange fra Mellemerika. Gave af Hr. Proprietær
 Töttrup, Karmark.
 Nogle Stkr. smaa Eremitkrebs, Røn Kanal, Gave
 af Dspl Viggo Esmann.
 Svinekjød med Cysticerci cellulosa og nogle udpræp.
 Blæreorme (*Tænia solium*). Gave af Hr. Over-
 læge Gad, Viborg.
 Et Vepsebo. Gave af Hr. Forpagter Røndtorff,
 Hemmestrup ved Viborg.
 Plantesamlingen i Haven er holdt vedlige.

D. Den fysiske Samling

har ved Hjælp af et i dette Øjemed af Ministeriet
 bevilget Beløb paa 100 Kr. dels faaet udført en Del
 Istandsættelser ved sine ældre Sager, dels kunnet
 anskaffe sig følgende ny:

- En Skaal til Leidenfrosts Forsøg,
 et Stativ til Destillerapparatet,
 en Gjennemsnitsmodel af Dampmaskinen,
 en Gummiplade til den kartesianske Djævel,
 en Farveskive,
 et Linseapparat,
 en Orgelpibe med 8 Toner,
 en Meldes Stemmegaffel,
 et elektrisk Klokkespil
 og geometriske Figurer i Karton.
-

VII. Regnskabsvæsen.

I Regnskabsaaret fra 1. April 1880 til 31. Marts 1881, har Skolen haft følgende Indtægter

fra Tiender, Arvefæste- og Leje-		
Afgifter	Kr.	26,087. 75 Ø.
— Afgifter af Kirker og Præstekald	—	26. 00 —
— Renter af Skolens, Stipendiefondens og Nissens Legats Kapitaler.	—	5,907. 03 —
— Skolepenge	—	7,241. 00 —
— Læsø	—	1,733. 29 —
— hjemfaldne Oplagspenge	—	90. 00 —
— ubestemte Indtægter	—	14. 00 —
	tilsammen	Kr. 41,099. 07 Ø.

hvorimod Udgifterne have været

til Lønninger	Kr.	23,537. 25 Ø.
— Timeundervisning	—	1,153. 75 —
— Pensioner	—	542. 16 —
— Bogsamlingen og videnskabeligt Apparat.	—	1,040. 00 —
— Bygningernes Vedligeholdelse	—	628. 91 —
— Leje af Svømmebroen.	—	50. 00 —
— Inventariets Vedligeholdelse.	—	464. 84 —
— Plantehaven	—	44. 00 —
— Brændsel og Belysning	—	1,219. 40 —
— Skatter og Afgifter	—	1,885. 58 —
— Regnskabsførelse	—	781. 82 —
— testamentarisk Forpligtelse	—	320. 00 —
— forskjellige Udgifter	—	1,168. 73 —
— Skydeøvelser	—	176. 02 —
— Skolepenge Bidrag fra Stipendiefonden	—	320. 00 —

at overføre Kr. 33,332. 46 Ø.

	overført Kr. 33,332. 46 Ø.
Ved Indbetaling og Gjenudsæt- telse af Kapitaler	— 4. 84 —
	tilsammen Kr. 33,337. 30 Ø.
hvorved fremkommer en	
Merindtægt af	Kr. 7,761 77 Ø.
Til Understøttelse af Disciple er udbetalt af Stipendiefondens Renter og Oplag	— 930. 00 —
og af Nissens Legats Renter og Oplag	— 1,166. 39 —
	tilsammen Kr. 2,096. 39 Ø.
hvorved Merindtægten forringes til	Kr. 5,665. 38 Ø.
Desuden er ført til Indtægt	
Beholdning fra forrige Aar	Kr. 4,078. 40 Ø.
og fra Lærere Afdrag paa Laan eller Forskud	— 36. 00 —
saa at Overskudet tilsammen be- løber sig til	Kr. 9779 78 Ø.
hvoraf Skolen til den almindelige Skolefond har afgivet	Kr. 3680. 00 Ø.
I Kassen fandtes altsaa en Be- holdning af	Kr. 6,099. 78 Ø.

VIII. Bygninger og Løsøre.

Efter at der i Aar er foretaget de Opmaalinger af Skolestuerne, som have Betydning for Spørgsmaalet om, hvor vidt disse fyldestgjøre billige Sundheds- og Helbredsfordringer, kan derom her meddeles følgende:

Skolens Bygninger ligge i 4 Længer om en Gaard, der benyttes som Legeplads, og er 28 Alen i Nord og Syd og 40 Alen i Øst og Vest og gruslagt undtagen rundt omkring langs Husene i en Bredde af 1 til 2 Alen fra Bygningerne, hvor der er Stenbro; i Midten findes Pumpen med 4 Lindetræer omkring, og Hoved afløbene for Vandet er underjordiske.

Den vestre Længe er lav og benyttes kun for saa vidt umiddelbart i Skolens Tjeneste, som der i dens nordligste Ende findes et Værelse, der støder op til Gymnastiksalen og bruges til Opbevaring af Gymnastikredskaberne.

Den østre Længe er paa to Etager, hvoraf den øverste udgjør Rektorboligen; i den nederste findes 4 Skolestuer: A, B, C og D og desuden en Korridor, der gaar langs den østre Mur, som ligger ud til en bred Gade. Disse 4 Stuer have en Højde af $5\frac{1}{4}$ Alen.

Stuen A er en Hjørnestue med 4 Vinduer, hvoraf de 2 vende mod Øst ud til Gaden og de 2 andre mod Syd ud til Haven. Gulvfladen er $8\frac{3}{4} \times 8$ Alen = 70 $\square$ Alen; Glasfladen i Vinduerne $15\frac{1}{3}$ $\square$ Alen. Kubikindholdet er altsaa $367\frac{1}{2}$ Kubik-Alen, hvoraf dog 36 optages af Skabe til de fysiske Redskaber, thi Stuen benyttes for Tiden som Hjælpestue ved Undervisningen i Naturlære og flere andre Timer. Der er Siddeplads til 12 Disciple.

Stuen D er ligeledes en Hjørnestue med 4 Vinduer, hvoraf de to vende mod Øst ud til Gaden og de 2 andre mod Nord, saa at det ene støder ud til en temmelig smal Gyde, Gulvfladen er 7 Alen $20'' \times 8$ Alen $16'' = 67\frac{8}{9}$ $\square$ Alen; Glasfladen $15\frac{1}{3}$ $\square$ Alen; Kubikindhold $356\frac{1}{2}$ Alen; bruges som Aftrædelsesværelse for Lærerne.

Stuerne B og C have hver 3 Vinduer mod Vest ud til Skolegaarden. Stuen B har en Gulvflade paa 8 Al. $14'' \times 19$ Al. $9'' = 166\frac{1}{3}$ □ Alen; Glasfladen $11\frac{1}{2}$ □ Alen; Kubikindhold $873\frac{1}{4}$ Alen, Siddeplads for 28 Disciple, som vende Ansigtet mod Nord; i Aar brugt af 1. Kl. samt ved Sangundervisningen og Morgensangen, da Klaveret har Plads i den.

Stuen C har en Gulvflade paa 8 Al. $14'' \times 12$ Al. $8'' = 106$ □ Alen; Glasfladen $11\frac{1}{2}$ □ Alen; Kubikindhold paa det nærmeste 656 Alen; Siddeplads for 22 Dscpl., som vende Ansigtet mod Nord; i Aar brugt af 2. Klasse.

I den nordre Længe findes 3 Klassestuer: E, F og G, som have en Højde af 5 Alen og Vinduer til to Sider, dels mod Nord ud til en temmelig smal Gyde og dels mod Syd ud til Skolegaarden

Stuen E har en Gulvflade $7\frac{1}{2}$ Al. $\times 10$ Al. $= 75$ □ Al, Glasfladen 11 □ Alen; Kubikindhold 375 Alen; Siddeplads for 15 Disciple vendte mod Øst; i Aar brugt som Hjælpestue.

Stuen F: Gulvflade 8 Al. $10'' \times 10$ Al. $= 84\frac{1}{6}$ □ Al.; Glasfladen 11 □ Alen; Kubikindhold $420\frac{5}{6}$ Alen; Siddeplads for 16 Disciple vendte mod Øst; brugt af 4 Kl.

Stuen G: Gulvflade 9 Al. $\times 10$ Al. $= 90$ □ Alen; Glasfladen $= 11$ □ Alen; Kubikindhold 450 Alen; Siddeplads for 20 Disciple vendte mod Øst; brugt af 3. Kl.

I den søndre Længe 3 Klassestuer: H, I og K, som have en Højde af 5 Alen og Vinduer til 2 Sider, mod Nord til Skolegaarden og mod Syd til Haven.

Stuen H: Gulvflade $9\frac{3}{4}$ Al. $\times$ 10 Al. = $97\frac{1}{2}$ $\square$ Alen; Glasfladen $13\frac{3}{4}$ $\square$ Al. fordelt med $\frac{2}{5}$ mod Syd og $\frac{2}{5}$ mod Nord; Kubikindhold $487\frac{1}{2}$ Alen; Siddeplads for 16 Disciple, for Tiden vendte mod Øst, i næste Aar mod Vest; brugt af 5. og 6. Kl.

Stuen I: Gulvflade 10 Alen $\times$ 10 Alen = 100 $\square$ Alen; Glasfladen 11 $\square$ Alen fordelt med $\frac{3}{4}$ mod Syd og $\frac{1}{4}$ mod Nord; Kubikindholdet 500 Alen, hvoraf $32\frac{1}{3}$ Kubik-Alen optages af naturhistoriske Skabe; Siddeplads for 24 Dscpl. vendte mod Nord, Vest og Syd; brugt som Hjælpestue ved Undervisning i Naturhistorie og i enkelte andre Timer.

Stuen K: Gulvflade 8 Alen $\times$ 10 Alen = 80 $\square$ Alen, Glasfladen 11 $\square$ Alen fordelt med Halvparten mod Syd og Halvparten mod Nord; Kubikindhold 400 Alen; benyttes for Tiden som Pulterkammer.

En lille Stue mellem H og I med en Gulvflade $7\frac{1}{2}$ Al. $\times$ $4\frac{1}{8}$ Al. = $30\frac{15}{16}$ $\square$ Alen, 1 Vindue mod Syd med en Glasflade paa $2\frac{3}{4}$ $\square$ Alen, Kubikindhold $154\frac{1}{2}$ Alen, benyttes kun som Opbevaringsrum for Exercergeværene.

Gymnastiksalen i den vestligste Ende af den nordre Længe er 19 Al. 5" lang, 10 Al. 2" bred, og saa meget højere end de 3 Skolestuer i denne Længe, som den kan blive derved, at Tværbjelkerne mangle, og Loftet er hvælvet op imellem Tagskraaningerne. Denne Sal er utilbørlig lille; men der er gjort Tegning og Overslag til en ny, som Ministeriet har tilladt Skolen at indkomme med Begjæring om ved indeværende Aars Budgetforslag.

Skolebordene ere næsten alle Tomands-, nogle faa Enkeltmandsborde, med Bord og Bænk

fast forbundne, Ryglæn paa Bænken, Huling i Sædet, skraa Bordplade og Klap i Bordet, saa at hver Discipel har sit eget Rum. De haves i to Størrelser, saa at Sædets Overkant ligger $14\frac{1}{2}$ eller 18 Tommer, Bordets forreste Kant 27 eller $29\frac{1}{2}$ og dets bagerste $29\frac{1}{2}$ eller 32 Tommer over Fodbrædtets Overflade, og Melletrummet („Distancen“) mellem Bænkens Forkant og den nærmeste Kant af Bordet $3\frac{1}{2}$ eller $6\frac{1}{2}$ Tomme. Da disse Borde for en halv Snes Aar siden bleve anskaffede, var Læren om Skolebordets tjenlige Indretning ikke saa udviklet, som den nu er; men af pædagogiske Grunde vil jeg nødig undvære Klappen i Bordet, hvorimod jeg rimeligvis vil søge „negativ Distance“ tilvejebragt, saa snart der kan findes en Indretning, hvorved denne kan forenes med Klappen.

Af de ovenfor beskrevne Skoleborde er der i Aarets Løb anskaffet 6 ny af den større Størrelse; af større Stykker Løsøre er der skaffet to Stativer til Svømmebuxer, som staa i Vinduesfordybninger i Skolegangen, og to Reoler med Boghylder og Rammer med Kroge til at hænge Ure paa, som er opstillede i Vinduesfordybninger i Gymnastiksalen samt et nyt Skab til den naturhistoriske Samling.

Skolen har i dette Foraar faaet en ny Pumpe i Skolegaarden; ellers er der ikke udført noget betydeligere Arbejde ved Bygningerne; men Skolen faar i dette Foraar bygget en egen Svømmeplaade, som ikke ligger saa langt fra Skolen som den hidtil benyttede, saa at det lettere lader sig gjøre at

holde Svømmeøvelserne i de almindelige Skoletimer, hvad der jo maa ske, hvis den samlede Skoletid skal helt gennemføres.

IX. Ministerielle Meddelelser.

Foruden de ministerielle Bestemmelser og Meddelelser, der lejlighedsvis er omtalte eller meddelte i det foregaaende, er der endnu at meddele:

1. **Stipendievæsenet** vedrørende, at Ministeriet under 18. Marts d. A. til samtlige Rektorer ved de offentlige lærde Skoler har omsendt et Cirkulære, der lyder, som følger:

Foranlediget af en fra en Rektor ved en lærd Skole indkommen Forespørgsel om Udbetalingen af de Disciple som Bidrag til Skolepenge tilstaaede Stipendier, naar Stipendiaterne inden Udløbet af Skolens Undervisningskursus forlade Skolen, har Ministeriet under Dags Dato tilkjendegivet ham, at man fremdeles fastholder Bestemmelserne i Ministeriets Skrivelse af 21de September 1870 og 13de Maj 1871, saaledes at det overskydende Beløb af et Stipendium, der er tilstaaet som Bidrag til Skolepenge, vil være at udbetale til Stipendiaten, naar han efter Hovedexamen i Juli Kvartal forlader Skolen uden at gaa over til en anden offentlig lærd Skole. I det Tilfælde derimod, at Stipendiaten i Skoleaarets Løb udtræder af Skolen uden at gaa over i en anden offentlig lærd Skole, vil i Overensstemmelse med Ministeriets Rundskrivelse af 14de Januar 1879 (som udtrykkelig skjelner imellem oplagte Stipendier og Stipendier, der ere Bidrag til Skolepenge) det tiloversblevne af Stipendiet hjemfalde til Skolens Kasse.

Hvilket Ministeriet ikke har skullet undlade at meddele Hr. Rektoren til Efterretning og Iagttagelse.

2. Angaaende den **fysiske Samlings** Vedligeholdelse og Forøgelse tilskrev Ministeriet under 3. Maj d. A. Rektoratet, som følger:

Da Ministeriet finder det ønskeligt, at det Eftersyn af Skolens fysiske Samlinger, hvortil der er søgt Bevilling ved Finansforslaget for Finansaaret 1881—82, snarest mulig paa-begyndes, har man Dags Dato overdraget Instrumentmager Weitzmann her af Staden det nævnte Hverv for samtlige Skolers Vedkommende og anmodet ham om at sætte Arbejdet i Gang i den nærmeste Tid, saaledes at han vil have at træffe nærmere Aftale med hver enkelt Skoles Rektor om Omfanget af Eftersynet af og eventuelt, saa fremt Midlerne maatte tillade det, Anskaffelse af ny Gjenstande til den paa-gjældende Skoles fysiske Samling.

Ved at meddele Hr. Rektoren foranstaaende til behagelig Efterretning med Tilføje, at der for hver Skole er beregnet en Gjennemsnitssum af 250 Kr., skulde man anmode Dem om at yde Instrumentmager Weitzmann fornøden Vejledning med Hensyn til Viborg Kathedralskoles fysiske Samling, samt naar Arbejdet er fuldført, at attestere Rigtigheden af hans Regning for det af ham udførte Arbejde eller mulig af ham til Samlingen anskaffede ny Gjenstande. Beløbet vil da herfra blive ham anvist til Udbetaling.

UDSIGT

over

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Kathedralskole 1881.

Onsdagen d. 15. Juni.

8—12.	6. og 5. Kl.	<i>Udarb. i Modrsml, bek. Stof.</i>
	4. Kl.	<i>Udarb. i Modrsml.</i>
4—8.	6. og 5. Kl.	<i>Fransk Stil.</i>
	4. Kl.	<i>Geometr. Udarbdls.</i>

Torsdagen d. 16. Juni.

8—12.	6. og 5. Kl.	<i>Ovrstls. fra Latin.</i>
	4. Kl.	<i>Arithm. Udarbdls.</i>
4—8.	6. og 5. Kl.	<i>Udarb. i Modrsml., fri Opg.</i>
	4. Kl.	<i>Latinsk og tysk Stil.</i>

Onsdagen d. 22. Juni.

8.	6. Kl.	Historie.
3.	6. Kl.	Engelsk og Tysk.

Torsdagen d. 23. Juni.

8 ¹ / ₂ .	4. Kl.	Mathematik.
4.	6. Kl.	Naturlære.

Mandagen d. 27. Juni.8¹/₂. 6. Kl. Fransk.**Mandagen d. 4. Juli.**

8. 6. Kl. Latin.

8—11. 3., 2. og 1. Kl. *Latinsk og tysk Stil.*11—2. 3. Kl. *Arithm. Udarbdl.*2. og 1. Kl. *Regning.*

4. 6. Kl. Oldnordisk.

Tirsdagen d. 5. Juli.

8. 6. Kl. Græsk.

8—11. 3., 2. og 1. Kl. *Dansk Stil.*11—2. 3., 2. og 1. Kl. *Fransk Stil.*

3. 4. Kl. Latin.

Torsdagen d. 7. Juli.

8. 4. Kl. Græsk.

8—11. 3. Kl. *Geometr. Udarbdl.*

2. Kl. Religion.

11—2. 5. Kl. Græsk.

2. Kl. Geografi.

1. Kl. Religion.

4. 4. Kl. Naturhistorie.

4—7. 5. Kl. Oldnordisk.

Fredagen d. 8. Juli.

8—11. 5. Kl. Latin.

4. Kl. *Fransk Stil.*

2. Kl. Arithmetik.

1. Kl. Historie.

11. 4. Kl. Tysk.

11—1. 3. og 2. Kl. Rlafdl. Engelsk.

11—2. 5. Kl. Naturlære.

(Fredagen d. 8. Juli).

4—7.	5. Kl.	Historie.
	3. Kl.	Arithmetik.
	2. Kl.	Fransk.

Lørdagen d. 9. Juli.

8.	4. Kl.	Geografi.
8—11.	5. Kl.	Fransk.
	3. Kl.	Geometri.
11—1.	3. Kl. stud. Afdl.	Latin.
	1. Kl. Rlafdl.	Engelsk.
11—2.	2. Kl.	Geometri.
4—7.	5. Kl.	Engelsk.
	1. Kl.	Arithmetik.

Mandagen d. 11. Juli.

8.	4. Kl.	Historie.
8—11.	3. Kl.	Naturhistorie.
	1. Kl.	Fransk.
11—12.	3. Kl. Rlafdl.	Naturlære.
11—1.	1. Kl. stud. Afdl.	Latin.
11—2.	2. Kl.	Historie.
4—7.	3. Kl.	Geografi.
	1. Kl.	Geometri.

Tirsdagen d. 12. Juli.

8—11.	3. Kl.	Historie.
	2. Kl.	Tysk.
	1. Kl.	Naturhistorie.
11.	4. Kl. Rlafdl.	Naturlære.
11—2.	3. Kl.	Tysk.
	2. Kl. stud. Afdl.	Latin.
4—7.	3. Kl.	Fransk.
	2. Kl.	Naturhistorie.

Onsdagen d. 13. Juli.

8.	4. Kl.	Rlafd.	Engelsk.
8—10.	3. Kl.	stud. Afdl.	Græsk.
	1. Kl.		Tysk.
4.	4. Kl.		Fransk.
4—7.	1. Kl.		Geografi.

Torsdagen d. 14. Juli Kl. 5 Eftrm. holdes Skolens Aarsfest til Kundgjørelse af Prøvernes Udfald, hvorefter Sommerferien begynder.

Onsdagen d. 6. Juli holdes Optagelsesprøven over de indmeldte Disciple, for saa vidt disse ikke lejlighedsvis stædes til Prøve til andre Tider i Forbindelse med en eller anden af Skolens Klasser. Prøven begynder **Kl. 8 præcis.**

Undervisningen aabnes igjen i det ny Skoleaar Mandagen d. 15. Avgust Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Aarsfesten indbydes Disciplenes Forældre og Foresatte saa vel som enhver som helst, der ellers maatte have Sind til at følge med Skolen og dens Gjerning.

Røktoratet for Viborg Kathedralskole, d. 12. Juni 1881.

H. H. Lefolii.
